

OLIY O'QUV YURTLARI UCHUN

25.3
M-53

H.T. MIRPO'LATOV

OMMAVIY BAYRAMLAR REJISSURASI

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

X.T. MIRPO'LATOV

OMMAVIY BAYRAMLAR REJISSURASI

Oliy o'quv yurtlari uchun o'quv qo'llanma

*Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi
Toshkent — 2008*

Mas'ul muharrir:

Nozim Qosimov — filologiya fanlari nomzodi, dotsent

Taqrizchilar:

Shermat Xayitbayev — O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, dotsent.

Saodat Yo'ldosheva — filologiya fanlari nomzodi, professor,

Marina Yusupova — san'atshunoslik nomzodi, dotsent

Ushbu o'quv qo'llanmada ommaviy bayramlarda nufuzli o'rin tutgan teatrlashtirilgan konsertni yaratishda rejissyorning vazifalari to'g'risida nazariy va amaliy jihatdan tavsiyalar berilgan. Teatrlashtirilgan konsertni tashkil etish, ssenariy tanlash va ssenariy rejasini tuzish haqida gap yuritiladi.

O'quv qo'llanma madaniyat va san'at sohasidagi oliy o'quv yurtlari talabalariga, kollejlар o'quvchilariga, madaniyat hamda san'at ixlosmandlariga mo'ljalangan.

M 4306020900 – 53 – 2008
360(04) – 2008

ISBN 978-9943-05-163-8

© Cho'pon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2008- y.

KIRISH

O'zbekiston Milliy ensiklopediyasida bayramga quyidagi ta'rif berilgan: «Bayram (turkiycha — katta yig'in, to'y) — keng nishonlanadigan tantanali kun!»¹

Sharqning buyuk olimi Mahmud Qoshg'ariy: «Bayram xalqning shodlik va xursandchilik kunidir» degan edi.

Bayramlar ham jamiyatdagi o'zgarishlarga qarab ma'lum darajada o'zgarib boradi. Yangi bayramlar paydo bo'ladi. Lekin bu bilan bayram shodiyonasi, insonlar xursandchiligi o'zgarmaydi.

Taniqli olim, falsafa fanlari doktori, professor U. Qoraboyev xalq bayramlari mohiyatini belgilovchi uchta asosiy xususiyatni ko'rsatib beradi:

1. Bayram holati (bayram kayfiyatining) paydo bo'lishi, bayramga bo'lgan ehtiyojning tug'ilishi.

2. Bayramona holat, kayfiyatning paydo bo'lishi — bu hali bayram degani emas.

Shu kayfiyatni, shu holatni, intilishni ro'yobga chiqarish uchun bayramni tashkil etish kerak. Ommaning bayram ishtirokchisiga aylanishidir.

3. Bayram — bu teatrlashtirilgan namoyishlar, tomoshalar, konsertlar, ko'rik tanlovlari, bellashuvlar, ya'ni rang-barang ommaviy tadbirlar birligidir².

Tarbiya tizimida bayram o'ziga xos muhim va yirik tadbir sanaladi. Xalqning eng yaxshi an'analari, odatlari, axloqiy qarashlarini o'zida mujassamlashtirishi, saqlashi va rivojlantirishi

¹ O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, I tom, 2000- yil, 584- bet.

² U.Qoraboyev. «O'zbekiston bayramlari», 49—50- betlar.

bilan bayramlarning ahamiyati kattadir. Bayramlarning yana bir xususiyati ularning maxsus sana bilan bog'liqligidir.

Ommaviy bayramlar O'zbekistonga 1980- yillarning boshlarida kirib keldi. Toshkentning 2000 yilligi ilk bora ommaviy ravishda ochiq maydonda bayram qilindi.

Bayram keng ma'noni anglatadi. U qatnashchilarining faol va ijodiy ishtiroki bilan ajralib turadi. Bayram chegaralanmagan, sahnalar ko'zda tutilmagan maydonga, o'yingohga yoyilgan bo'ladi. Ommaviy bayram bir nechta janrlarga bo'linadi, shulardan biri teatrlashtirilgan konsertdir.

Konser — italyancha *concerto* so'zidan olingan bo'lib, «*bellashaman*» degan ma'noni anglatib, artistlarning avvaldan tayyorlangan dastur asosida omma oldida chiqishidir.

Konser quydagi turlardan iborat:

1. Musiqiy (simfonik, kamer, fortepiano, skripka uchun konser).
2. Badiiy (badiiy o'qish).
3. Sintetik (musiqiy nomerlar, badiiy o'qish, spektakllardan, baletlardan ko'rinish).
4. Estrada konserti (yengil vokal va cholg'uli musiqa, kulgili hikoyalar, parodiya, sirk nomerlari va boshqalar).

Tomoshabinga ko'proq manzur bo'ladigan, tajribada tez-tez qo'llaniladigan konser turlaridan biri teatrlashtirilgan konsertdir. Unda san'atning barcha turlaridan samarali foydalaniladi va uni yopiq binolarda ham, sahnalarda ham, maydonlarda ham o'tkazish mumkin.

Ushbu o'quv qo'llanmada teatrlashtirilgan konsertni tayyorlash jarayoni, rejissyorning vazifasi nazariy va amaliy jihatdan belgilab berilgan.

«Barcha janrlarning asosida hayot yotadi».

K.S. Stanislavskiy

TEATRLASHTIRILGAN KONSERTNI TASHKIL ETISHDA REJISSYORNING VAZIFALARI

Zamonaviy ommaviy bayramning o'ziga xos janr turlaridan biri teatrlashtirilgan konsertdir.

Teatrlashtirilgan konsertning filarmonik konsertdan farqi shundaki, u doimo bir mavzuga ega bo'lib, ma'no va badiiylik hamohang bo'ladi. Teatrlashtirilgan konsertda san'atning barcha turlaridan, akademik xordan to xalq o'yinlarigacha, shuningdek, janrning boshqa turlaridan ham foydalaniadi.

Mavzuviy teatrlashtirilgan konsertlar jamiyatda sodir bo'layotgan ulkan voqealar (Mustaqillik kuni, Navro'z bayrami, Xotira va Qadrlash kuni) munosabati bilan uyushtiriladi. Mashhur olim, yozuvchi, shoir, san'at ustalarining ijodlariga, shuningdek, yodda qoladigan sanalarga bag'ishlanadi. Teatrlashtirilgan konsertlar, asosan, tantanali yig'ilishlarning davomi, badiiy qismi tariqasida yoki mustaqil ravishda o'tkaziladi. Ular bir bo'limdan yoki antraktli ikki bo'limdan iborat bo'lishi mumkin.

Bir bo'limdan iborat konsert 1 soat-u 10 daqiqa yoki 1 soat-u 30 daqiqa davom etadi. Chunki vaqt ortib ketsa tomoshabin charchaydi va konsertga bo'lgan ehtiyoji susayadi. Ikki bo'limli konsert esa 1 soat yoki 1 soat-u 10 daqiqa, ikkinchi bo'lim esa 50—55 daqiqa yoki 1 soat davom etishi mumkin.

Konsertning o'tish joyi, mavzusi, ijrochi va ishtirokchilarining soni va shart-sharoitdan kelib chiqib belgilangan vaqtdan chekinish mumkin.

Har bir teatrlashtirilgan konsert o'z mavzusiga, o'z ma'no-mazmuni va hissiyotli dramaturgiyasiga ega. U konsertni sahnalashtirish shart-sharoitlaridan kelib chiqadi.

Teatrlashtirilgan konsert asosini nomerlar tashkil etadi. Ularning soni, mavzusi, g'oyasi va maqsad birligini buzmaslik kerak. Konsert avvaldan tayyor bo'lgan yoki yangidan tashkil qilingan, lekin to'liq ijro etiladigan nomerlardan tuziladi.

Teatrlashtirilgan konsertni tayyorlayotgan rejissyor nimaga intilishi va erishishi kerak? Avvalo aniq g'oyaviy namoyish va badiiy obratzlilikka.

Konsert rejissyorining asosiy vazifasi — konsert dasturi tomoshabinga uzlucksiz ta'sir etishi, tomoshabinning undagi mavzuga qiziqishini qo'llashga erishishdir. Bunga esa janrlar va ritmlarning almashinushi, harakatlarning o'sishi orqali erishiladi.

Teatrlashtirilgan konsertda birinchi nomer, odatda, epigraf o'rnila bo'ladi. Shuning uchun teatrlashtirilgan konsert katta, kuchli, ko'p kishilik jamoa ishtirokidagi nomer (katta xor jamoasi, xalq cholg'u asboblari yoki simfonik orkestr) bilan boshlanishi mumkin.

Teatrlashtirilgan konsert qanday nomerlardan tuziladi? Konsert mavzusini ochishga yordam beradigan san'atning barcha janrlari, xalq ijodiyoti, folklor, musiqa, so'z san'ati, rassomchilik, grafika, pantomima, raqs, sport ko'rinishlari, teatr, kino, sirk va boshqalar jalb qilinadi.

SSENARIY — TEATRLASHTIRILGAN KONSERT ASOSI

Teatrlashtirilgan konsertning mavzusi, mahobati va chegaralari qanday bo'lishidan qat'iy nazar, uning mazmuni, mohiyati qog'ozda — ssenariy shaklida bayon qilingan bo'lishi kerak.

Ssenariyda teatrlashtirilgan konsertning o'tish joyi, vaqt, namoyish etiladigan barcha ko'rinishlar, musiqiy bezaklar va nomerlar so'zma-so'z, aniq yozilgan bo'lishi lozim. Boshlovchilarining so'zлari, nomerlarning ketma-ketligi, ijro etilayotgan qo'shiqlarning bastakori, qo'shiqning nomi, raqslarning, baletmeysterlarning nomi, kuy yoki qo'shiqning mualliflari aniq ko'rsatib o'tilgan bo'lishi kerak.

Ssenariy — sahnada, maydonda namoyish etilayotgan teatrlashtirilgan konsertning muallifi yoki rejissyori tomonidan ularning ongida namoyon bo'lib, qog'ozga tushirilgan aniq bayonidir. Ssenariy muallifi ko'rinishlarning barchasini o'z ongida, tasavvurida ko'radi, qayta ishlaydi, keyin qog'ozga tushiradi.

Ssenariy muallifi ko'zlagan mavzusi va g'oyasidan kelib chiqib, zarur bo'lган hujjatlarni yig'ishga kirishadi. Agarda teatrlashtirilgan konsert biror yozuvchi va adibning ijodiga bag'ishlangan bo'lsa, uning tarjimai holiga, ijod yo'liga oid hujjatlar bilan tanishib chiqishi shart.

Agarda teatrlashtirilgan konsert biror bastakor, xonanda yoki raqqosa ijodiga bag'ishlangan bo'lsa, uning kuy va qo'shiqlarining, raqslarining yaratilish tarixi, ijro usullari, san'atkor hayotidagi quvonchli va qayg'uli kunlar to'g'risidagi xotiralar bilan tanishib chiqishi lozim bo'ladi.

Teatrlashtirilgan konsert Navro'z bayramiga bag'ishlangan bo'lsa, xalq og'zaki ijodi, folklor an'analari, urf-odatlari, xalq

o'yinlari, lapar va aytishuvlari, mahalliy xalq raqslari, askiya, qo'g'irchoqbozlik, hayvon urishtirish odatlari bilan yaqindan tanishi sh kerak.

Ssenariyda teatrlashtirilgan konsertning prologi va epilogiga katta ahamiyat beriladi. Prologda konsertning asosiy mohiyatini ochib berishga aniq turtki bo'ladi. Uning mavzusi haqida tomoshabinga ma'lumot beriladi, ya'ni konsert tuguni ko'rsatiladi.

Epilogda — finalda esa prologda qo'yilgan tugunga yechim yasaladi. Konsert nima uchun tashkil qilinganligiga tomoshabin aniq javob oladi. Shuning uchun epilog, final ko'tarinkи holatda, konsertning barcha ishtirokchilari qatnashuvida namoyish etiladi.

Yuqorida bayon etilgan hujjatlar o'rganilgach, tayyor nomerlar yig'ilgach, yangi buyurtma asosida yuzaga kelgan qo'shiq va raqslar, boshqa janrlar to'plangach, ssenariy bir tartibda yozishga kirishiladi, natijada aniq rejali mavzu va g'oyaga ega bo'lgan ssenariy yuzaga keladi.

SSENARIY REJASI

Ssenariy rejasining ssenariydan farqi nima?

Ssenariyda yuqorida ta'kidlaganimizdek, konsertning barcha nomerlari, boshlanishi, yakunlanishi birma-bir to'liq, aniq va ravshan yoziladi. Konsert davomida rejissyor va konsertni olib boruvchilarga to'liq ssenariydan foydalanish noqulaylik tug'diradi. Chunki ssenariy ko'p varaqdan iborat bo'lganligi tufayli konsert davomida turli sabablar bilan varaqlash ko'p vaqt ni oladi, yana bexosdan sochilib ketishi mumkin. Ana shunday holatlarning oldini olish va konsertni olib borish vaqtida qulaylik tug'dirish uchun ssenariy rejasi yaratiladi.

Ssenariy rejasi — ssenariyning qisqartirilgan varianti. Unda boshlovchining kirish so'zлari, kirish qismi, yakun yozilmaydi. Agar konsert bir qismidan iborat bo'lsa, ssenariy rejasi bir varaqdan iborat bo'lishi mumkin. Ushbu varaqqa faqat boshlanish musiqalari va dasturdagi nomerlar, ijrochilarning nomi, zarur bo'lsa musiqiy disketdagи trek nomerlari yozib qo'yiladi. Ana shu varaq — ssenariy rejasi bir necha nusxalarda ko'paytirilib rejissyorga, boshlovchilarga va ijrochilarga tarqatiladi. Bir varaqdan iborat bo'lganligi uchun qulay, hamma qachon, kimdan keyin chiqishini biladi. Sarosima, shoshma shosharlik bo'lmaydi. Ssenariy rejasining bir necha nusxasini ichki pardalarga, kiyinish va pardozxonalarga ilib qo'yilsa maqsadga muvofiq bo'ladi. Namuna tariqasida «Navro'z—2005» bayram tomoshasining ssenariy rejasi ilova qilinadi.

«Navro‘z — 2005» bayram tomoshasining ssenariy rejasi

1. Chorlov musiqasi.
2. T. Qodirovning «Fasli navbahor o‘ldi» qo‘srigidan parcha.
3. Qo‘srigi fonida Navro‘z haqida she’r.
4. «Maftuningman» filmidan «Maftun bo‘ldim» qo‘srigiga raqs.
5. Rektor tabrige.
6. «Tayoqlar bilan yigitlar raqsi».
7. Toshbolta oshiqning chiqib kelishi, «Quralay ko‘z, quralay» ariyasi.
8. Toshboltaning Risolat pari bilan uchrashuvi sahnasi.
9. Jamoa ijrochiligidagi popuri: «Tanovor», «Omon yor», «Arg‘amchiq».
10. «Surxon-Alp» guruhi, popuri: «Qoshlariga o‘sma», «Yaqqu», «Chiralay».
11. M. Dadaboyeva. Xalq qo‘srigi.
12. «Andijon polkasi» raqsi.
13. Xit parad: «Shahzod» guruhi, Lola, I. Farmonov, T. Sodiqov, Yo. Mirzajonov, G. Mamazoitova.
14. Mahmud Ochilov.
15. Duet. Muhammadumar va Shahzoda.
16. Ruscha raqs.
17. Sobir Imomaliyev.
18. Orolmirzo. «Yallo aytib kel» qo‘srigi, raqsida Xumora Ixtiyorova.
19. Toshbolta, Pari, «Maftun bo‘ldim», sahna ko‘rinishi.
20. Orolmirzo Safarov. «To‘ylar muborak» qo‘srigi.
21. «Nola» guruhi. «Bayraming muborak, ey aziz yurtim» qo‘srigi.

REJISSYOR-DRAMATURG

Rejissyor-dramaturg iborasi bizga nimani anglatadi? Bu degani, teatrlashtirilgan konsert ssenariysini, asosan, rejissyorning o'zi yozadi. To'g'ri, buning uchun maxsus ssenarist yoki dramaturg ham taklif qilish mumkin. Lekin tajriba shuni ko'rsatadiki, aksariyat teatrlashtirilgan konsertlarning ssenariysini sahnalashtiruvchi rejissyording o'zi yaratadi. Chunki u konsertni o'z ongida, tasavvurida ko'ra oladi. Ongida ko'ra olganini esa rejissyor faqat o'zi yuzaga chiqara oladi. Chetdan taklif qilingan dramaturg, ssenarist esa rejissyor tasavvur qila olgan holatlarni ssenariysida ochib bera olmasligi mumkin. Shuning uchun rejissyor ssenariysini o'zi yozsa, o'zi sahnalashtirsa ijobiy natijaga erishish shuncha oson bo'ladi.

«Amaliyot isbotlashicha, konsert dramaturgiyasini ishlab chiqishda asosiy vazifa rejissyorga yuklatiladi. Ha, professional rejissyor ssenariyi yozishda professional dramaturg darajasida fikr yurita olishi kerak», deb yozgan edi taniqli ommaviy bayramlar rejissyori I.M.Tumanov.

Konsert rejissyori ishni «oq qog'ozdan» boshlaydi. Chunki teatrtdagi kabi uning qo'lida tayyor pyesa yo'q. Uni avval o'ylash, keyin yozish kerak. Yana konsert rejissyorining qo'l ostida doimiy aktyorlar truppasi yo'q, ularni uning o'zi to'plashi kerak va nomerlar orqali sahnada ifoda etishi lozim.

KONSERT TURLARI

1. AKADEMİK KONSERT

Akademik konsert qat'iy qoidaga amal qilishni talab qiladi. Konsert rasmiy boshlanadi.

Boshlovchilarning so'zлari qisqa, lo'nda, aniq bo'lib, juda cho'zilib ketmagan bo'ladi. Barcha nomerlarning she'r muallifi, bastakori, ijrochisi va ijodkorlarning aniq unvonlari bilan e'lon qilinadi.

Akademik konsert mavzusiga qarab bloklarga bo'linishi mumkin. Masalan:

- 1- blok — jahon klassik kuy va qo'shiqlari;
- 2- blok — xalq cholg'u asboblari ijrochisi;
- 3- blok — xalq qo'shiqlari yoki folklor qo'shiqlari;
- 4- blok — bolalar ijrosidagi qo'shiqlar;
- 5- blok — estrada qo'shiqlari.

Akademik konsert baland, tantanali, ko'tarinki ruhda rasmiy ravishda yakunlanadi. Boshlovchilar har bir nomerni e'lon qilish uchun sahnaga har safar chiqishlari shart emas. Parda ortidan ham navbatdagi nomerni e'lon qilishlari mumkin. Konsertda ortiqcha shov-shuv, bachkanalikka yo'l qo'yilmaydi.

Akademik konsertlar davlat qabul marosimlarida, rasmiy bayramlarda, ma'lum yubiley sanalarida, ijodkorlarning tavalludlari munosabati bilan tantana va xotira kechalarida namoyish etiladi.

Ilovadagi Termiz shahrining 2500 yilligiga bag'ishlangan teatrlashgan tomosha, Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat madaniyat institutining 30 yilligiga bag'ishlangan konsert, «O'qituvchilar va murabbiylar» kuniga bag'ishlangan konsert, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Xumora Ixtiyorova va O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist

Ahmadjon Dadayevlarning ijodiy konserti, O'zbekiston Akademik Milliy teatrining ochilishi munosabati bilan o'tkaziladigan tantanalar tomoshasi ssenariylari shular jumlasidandir (1, 2, 3, 4, 5, 6- ilovalar).

2. TEATRLASHTIRILGAN KONSERT

Teatrlashtirilgan konsert akademik konsertga qaraganda yuqoriqoq mavqega egadir. Chunki u nafaqat tomosha zalida, balki ochiq maydonda ham namoyish etilishi mumkin. Konsertda san'atning barcha turlaridan foydalaniladi.

Bunda kuy, qo'shiq, raqlardan tashqari konsert qayerda o'tayotganligi va mavzusiga qarab folklor qo'shiqlardan, xalq o'yinlaridan, jonzotlardan, sahna ko'rinishlaridan, kino va foto lavhalardan, nur va pirotexnikadan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Teatrlashtirilgan konsertda boshlovchilar o'rniga qiziqchilaridan, masxarabozlardan, spektakl va kino qahramonlaridan foydalansa bo'ladi.

Bu yerda akademik konsertdag'i kabi barcha nomerlarni rasmiy ravishda qat'iy qoida talabi asosida e'lon qilish shart emas.

Shuningdek, konsertda pantomimo va akrobatik mashqlar ham ishlatalishi mumkin.

Maqsad, kutmagan holatlar, xatti-harakatlardan tomoshabin lol qolishi kerak. Konsert barcha ishtirokchilarning chiqishi ommaviy qo'shiq va raqs bilan, bayroqlar, rangli lentalar, sharlar, zar qiyqimlaridan foydalangan holda tomoshabinni ham ommaviy quvonchga jalb qilib yakunlanadi.

Ilovadagi «Rejissura» kafedrasi ijodiy hisoboti, Matniyoz Yusupovning 80 yilligi, Oybek tavalludining 100 yilligi, «Tanbur nolasi» va «Dutor sehri» nomli konsert-spektakl, Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat madaniyat institutida 2001—2005- yillarda o'tkazilgan «Navro'z» bayramlari ssenariylari shular jumlasidandir (5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13- ilovalar).

3. FILARMONIK KONSERT

Filarmonik konsert yopiq yoki ochiq konsert zallarida o'tkaziladi. Bir yakkaxon xonandaning yoki biror estrada dastasining repertuaridan iborat bo'lishi mumkin. Konsert erkin ruhda, rasmiyatchiliksiz bemalol o'tadi. Boshlovchi bir kishi bo'lishi ham mumkin, boshlovchisiz biror-bir qiziqchining o'zi ham o'tkazishi mumkin. Konsertda raqqosalardan, kulgu ustalarining mahoratlaridan foydalanish mumkin. Xonanda sahnada bemalol yurishi, xohlagan xatti-harakatini bajarishi, zalga tomoshabinlar orasiga tushishi, ular bilan muloqotga kirishishi mumkin. Boshlovchi har bir nomerni rasman e'lon qilishi shart emas. Xonandaning o'zi ham muloqot davomida e'lon qilaveradi. Umuman olganda, filarmonik konsertga erkinlik xosdir. Filarmonik konsertlarda san'atning boshqa turlaridan deyarli foydalanimaydi. Bunda asosan qo'shiq, raqs, qiziqchilik bo'ladi. Yulduz Usmonova, G'iyos Boytoyev, Shaxnozabonu, Avaz Olimov, Jahongir Otajonov va boshqalar konsertlari bunga misol bo'la oladi.

Ilovadagi «Surxon-Alp» folklor guruhi va birinchi kurs talabalarining ijodiy kechalari ssenariysi shular jumlasidandir (16, 17- ilova).

TERMIZ SHAHRINING 2500 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN TEATRLASHGAN TOMOSHA SSENARIYSI

(Ssenariy muallifi M. Qobul)

30 - mart 2002- yil

soat 17.00 da.

Termiz shahri.

BAYRAMNING BOSH G'oyasi

Ozod va obod Vatanni, xalqimizning dunyo sivilizatsiyasi tub ildizlariga singib ketgan qadimiy madaniyatini; kundan-kun kamol topayotgan bugungi milliy qadriyatlarni, o'zbekning shon-u-shavkatga to'la tarixini va hozirini – yurtimizning mu-qaddas bir bo'lagi bo'lgan Termiz shahri 2500 yilligi munosabati bilan ulug'lash. Xalq buniyodkorligi, yuksak vatanparvarlik tuyg'ularini, bugungi ma'naviy, ma'rifiy va madaniy kamolot-imizni namoyish etish.

1. MUQADDIMA

Tomoshagoh bayramlarga xos tantanavorlik va ulug'vorlik bilan bezatilgan. Soat chiqillashi eshitilib turibdi. Soat bong uradi.

(Soat bongi sadosini rejissyor boshqa joylarda ham – zamonlar almashuvini anglatmoq uchun ishlatsishi mumkin). Chorlov musiqasi yangraydi.

Ovoz:

So'z O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovga!

(O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning tabrigi).

O'zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasi ijro etiladi.

Soat «chiq-chiq»i davom etadi. So'ng sibizg'aning o'tmishni va mangulikni ifodalovchi sadosi yangraydi. Unga chanqovuz jo'r bo'ladi. Tomoshagohga bayroqdarlar kirib keladilar.

2. MOZIY

Sahnani projektorlar yog'dusi yoritadi. Ular tentirab nimadir izlay boshlaydi. Kuy fonida daryoning shovullashi va soat kafgirining yurak urishi kabi sadosi eshitilib turadi.

Ovoz:

Bu – tarix: asrlar yotar qatma-qat,
Har bir zarrasida dunyocha doston.
Termizning gardidan so'z so'ra, albat
Cheksiz asrорidan gap boshlar Kushon.

Bu – tarix: zaminga quloq tut bir on,
Yuraklar yeladi, anqib terlari –
Tug'lari hilpirab boradi hamon,
Qadim Baqtriyaning botir erlari.

Bu – tarix: bir yumib, ochguningcha ko'z
O'tar zamonalarning shom-u subhlari –
Jayhunni loyqalab kechadi hanuz,
Bobom Amir Temur zabtin ruhlari.

Bul bori karvonga sabrli guvoh,
Qancha ezzilikka sidqidil ildiz,
Ikki ming besh yuz yil dunyodan ogoh,
Dunyoda dunyoday qad tutgan Termiz.

Tuproqdan pok qaddin ko'tarib emin
Qiyoshli zamonda – yorug' nurlikda,

Ozod Vatan ichra boqadi erkin,
Istiqlol yaratgan mangu hurlikka.

Projektorlar nurlari hamon nimanidir o'rtanib izlayapti. Ularga yurakning titrog'iday nozik musiqa jo'r bo'lgan. Sahnada Jayxun – Anaxita – suv ma'budasining va Termiz shahrining ramziy timsollari jonlanadi. Bu lavha Ayol va Erkak raqqoslar ijrosida xoreografik kompozitsiya yoxud pantomima orqali aks ettiriladi.

Bu ikkovi (ikki raqqos) bir-birlariga mehr-muhabbat izhor qiladilar. Chaqaloq yig'isi eshitiladi. Ayol va Erkakning mehridan dunyo yarala boshlaydi. U tobora kuchayib borayotgan shovqindan, g'ovur-g'uvurdan to'lib-to'liqib, sahnaga odamlarni go'yo oqizib kiradi. Ular bu dunyoning go'zalligidan hayratga tushganlar va dunyoga maftun nazar bilan qaraydilar. Ular o'zlarining dunyosini qura boshlaydilar.

Shu o'rinda Zarautsov qoyalarida tasvirlangan qadimgi suratlarda aks ettirilgan voqealardan hikoya qiluvchi ibtidoiy raqslar ijro etiladi.

Birdan bu go'zal tinch hayotni buzib, sahnaga qora dovul otilib kiradi (bu o'rinda mardlar shahri Termizning bosqinchi dushmanlarga qarshi kurashi ramzi sifatida ommaviy xoreografik sahna): qora quzg'unlar aylanadi, hayot chirpirak bo'ladi, dunyo ostin-ustun... Musiqa sarosimali, g'amgin va benajot tarzda yangraydi. Dunyo bo'shab qolgan – kimsasiz, huvillagan. Shu payt kimningdir (ehtimol, Yaratganning) ovozi odamlarni izlaydi.

Ovoz:

– Qaydasiz, qaydasiz, ey, odamlarim,
Hayotning ma'nosi, qaydasiz, qayda?
Sizsiz bechoradir bu olamlarim,
Sizsiz iloh korin yurishi mayda.

16341

NAMANGAN DAW
UNIVERSITET
Abborat 1999-2000

Ovoz bering, bormi biror tirik jon,
Tiriklik gullasin – qayda bir ildiz?
Qaydasan, qo'zg'olgin, tur, yarat, inson!..
– Tirikmiz! Tirimiz! Tirimiz! Termiz!

«Termiz! Termiz» degan bu ovozlar yangrab, butun dunyoni tutadi. Bu – Termiz shahri dunyoga kelganidan vahiyidir.(Bu sahna har xil holatlarda juda tezkorlik bilan qaytarilishi mumkin. Bu – vayronalikdan bosh ko'targan Termizni bir necha bor tiklanganidan dalolat beradi).

Endi Termizning shon-shuhratini olamga yoygan farzandlari sahnaga chiqib kela boshlaydilar.

Ovoz:

– Termiz, so'zlayversak, tarixing boydir,
Uni bekitolmas Temir darvoza.
Sening shuhratingni olamga yoydi,
Ulug' farzandlaring solgan ovoza.

Sahnaga birin-ketin Termizning buyuk o'g'loni ko'tarila boshlaydilar.

Ovoz:

– Muhammad ibn Ali Hakim at-Termiziy hazratlari!

Sahnaga Hakim at-Termiziy chiqib kela boshlaydi.

Ovoz:

– Hazrati Xoja Shoh Bahouddin Naqshbandiy lutf qilganlar:
«Yigirma yillardiki, biz hazrati **Hakim Termiziy** tariqatlariga ergashamiz va ular besifat edilar».

Hakim at-Termiziy:

– «Hech bir yo'qotishdan qayg'urish kerak emas, niyatni yo'qotishdan qayg'urish kerak. Chunki biror xayrli ish niyatsiz

durst bo'lmaydi». «Aziz kishi uldirki, gunoh uni xor etmas». Ozod kishi uldirki, ta'ma uni qul qilmas. O'ziga ega zot uldirki, shaytonga asir tushmas». «Taqvo uldirkim, qiyomat kuni hech kim sening yoqangdan tutmasin. Juvonmardlik uldirki, qiyomat kuni sen hech kimning yoqasidan tutmagin». «... Olloh taolo o'z do'stlari uchun yaxshi hayotni qorong'u qilishni aslo xohlamaydi».

Ovoz:

– Abu Iso Muqammad at-Termiziy!

Sahnaga Iso at-Termiziy chiqib kela boshlaydi.

Ovoz:

– Hazrati Imom Buxoriy o'z shogirdi Abu Iso Muhammad at-Termiziya faxr ila aytganlar: «Sen mendan bahra topganingdan ham ko'ra ko'proq men sendan bahra topdim».

Iso at-Termiziy:

– «Kimga olighthimmatlik berilgan bo'lsa, unga hamma narsa berilgan bo'ladi. Kimga berilmagan bo'lsa, unga hech narsa berilmagan bo'ladi». «Qiyomatda olti kishi shafoatdan oldin jannatga kiradi – tavba qiluvchi, saxiy moldor, ibodatli olim, yetishmaganga sabr qiluvchi, odob-axloqli ayol, odil amir». «Bir soatlik adolatli bo'lish – yuz yillik ibodatdan ko'ra yaxshi».

Ovoz:

– Mavlono Adib Sobir Termiziy!

Sahnaga Adib Sobir Termiziy chiqib kela boshlaydi.

Ovoz:

– Hazrat Abdurahmon Jomiy «Bahoriston»ida shunday yozadi: «Adib Sobir Termiziy – shirinsuxan shoir, dono odam bo'lgan. Uning she'rлarida latofat va maloqot ka-

molotga yetgan. Fozil shoirlar uning san'atiga qoyil qolganlar».

Sobir Termiziy:

— Bahor fasli kelibdur, yangi ta'rifi bahor ayla,
Hayotingga suyan, shodlikda dilni beg'ubor ayla.
Bahorning sabzavori birla olam turfa o'zgarmish,
Azizlar birla suhbat ayla, sayri sabzavor ayla.
Ayo, so'z birla elda obro' topmoqni istarsen,
So'zingni rangin et, mazmunga to'ldir, ma'nidor ayla.

Termiziylar sahna oldida qator turibdilar.

Imom Termiziy so'zi:

— Bizkim — Termiz, shu hayotga qon va ter — biz,
Tamaddunlar ilk ulg'aygan qutlug' yer — biz,
Ota yurtning sarhadida posbon sher — biz,
Haqning ja'mi ummatiga bizkim, pir — biz,
Avliyo — biz, anbiyo — biz, bizkim — Termiz.

Termiziylar chiqib ketganidan keyin maqom shu'balaridan bir musiqaga umumiy raqs ijro etiladi.

Musiqa o'zgaradi. U tantanavor va jangovor tus oladi.

Ovoz:

— Qadim turk zuvola-yu zamiri bor o'zbekmiz,
Bugundan Shumergacha tomiri bor o'zbekmiz,
Mangulikka yo'g'rilgan um(i)ri bor o'zbekmiz,
Qalbda «o'zim — bek» degan am(i)ri bor o'zbekmiz,
Ulug' yo'lchi yulduzi — Temuri bor o'zbekmiz.

Sahnaga ark-u arkoni bilan tantanali suratda Amir Temur chiqib kela boshlaydi.

Unga Sohibqironning piri hazrat Said Baraka peshvoz chiqib keladi.

Ovoz:

— 1370- yil Sulton Sohibqiron Amir Temur Termiz mavzesiga kelib tushdi. Sohibqironning piri komili — Termiziy sayyidlarning peshvosi Said Baraka Sohibqironga sultanat va podshohlik ramzlari — a’lam va nog‘ora sovg‘a qildi.

Bu sahna musiqa va xoreografik lavhalarda so‘zsiz ijo etiladi.

Sohibqironning sahnadan chiqib ketishi nog‘ora sadosi va karamatli a’lam ostida yanada shonli va shioatlidir.

3. EZGULIKKA MANGU DA’VAT BU — BOLALAR

Ovoz:

— Onalarga qand-u navvot bu—bolalar,
Otalarga erka quvvat bu—bolalar.

Ezgulikka mangu da’vat bolalar,
Vataniga katta davlat bolalar.

Bu blokni Qiziriq tumani «Qo‘ng‘iroq» folklor-etnografik ansambli otalar allasi — «Huy-yo, huy-yo» bilan boshlab beradi.

So‘ng Boysunning «Quralay» va Termiz shahridagi bolalar ansamblari hamda viloyatdagi boshqa bolalar ijodiy jamoalari tomosha ko‘rsatadilar.

4. SENING BOBOLARING G‘ARBDA HAM MAYOQ

Ovoz:

— Sening bobolaring g‘arbda ham mayoq,
Dunyo marshallari Temurdan saboq
Olishgan, bularni endi uqib boq.
«Sarhadlar qalqoni — sen», dedi Vatan,

«Hammang Alpomishga teng», dedi Vatan.

Bu blok chegarachi harbiylar badiiy jamoalarining chiqishidan iborat bo'ladi.

5. SURXONDARYO NAVOLARI

Ovoz:

– Amudaryo sohilida qo'rg'onimsan, Surxondaryo,
Yelkalar yer ko'rman gan polvonimsan, Surxondaryo,
Raqsga tushsang yer-u zamin titragaydir shiddatingdan,
Qo'shiq aytsang, ado bo'lmas dostonimsan, Surxondaryo.

Surxondaryo san'atkorlarining chiqishlari quyidagi tartibda bo'ladi:

- a) Baxshilar bag'ishlovi;
- b) «Boysun» folklor-etnografik dastasi;
- d) Sariosiyoning «Zevari» dastasi;
- e) Dashnobodliklarning chiqishi;
- f) Denovning «Chorqarsak» dastasi;
- g) Qiziriqning «Qo'ng'iroq» dastasi;
- h) Muzrabetning san'atkorlari;
- i) Oltinsoyliklarning «Qo'g'irchoq raqsi»;
- j) Sho'rchiliklarning chiqishi.

6. VATAN QUR, ASR – YANGI...

Bu blokda viloyatlarning qutlovi bo'ladi.

Qoraqalpog'istonlik san'atkorlarning qutlovi.

Ovoz:

– Shodiyonang avjida, onajon Termiz!
Qaragin, quvonchdan yuzlari qirmiz,
Do'stlaring kelmoqda yaqin-yiroqdan –

Mangu tug‘ishganing Qoraqalpoqdan.

Buxorolik ijodiy dastalarning chiqishi.

Ovoz:

– Bayram kunlarida do‘stlar topishar:
Qadim qadamida bosiq bir oro,
O‘yin-u kulgisi go‘zal-u dilbar –
Qutlov so‘zlar aytib kelar Buxoro.

Xorazmliklarning qutlovi.

Ovoz:

– Bir daryo suvini ichganmiz, axir,
Hurmatimiz chindan dunyoday azim –
Qarsillab raqs tushib, dovqur-u yovqur,
Kuylar joning aro jonday Xorazm.

Qashqadaryoliklarning chiqishi.

Ovoz:

– Ko‘pkari chopishsak dupurimiz bir,
Olishsak – davramiz, kezsak – dunyomiz.
Necha kun charchamay xizmat qiladir
Termizning to‘yida Qashqadaryomiz.

7. QUYOSHLI SHAHAR QO‘SHIQLARI

Ovoz:

– Bu quyosh shahrining qo‘shiqlari – nur,
Bu nurli qo‘shiqning ohanglaridir.

Ikki ming besh yil ko‘kargan shahar,
Qaddini kuy bilan ko‘targan shahar.

Mamlakatimiz estrada xonandalarining chiqishlari.

8. VATANGA TA'ZIM

Ovoz:

- O'zbekiston, otameros, jannatmakon tuproqsan,
O'zbekiston, ishq-u iymon va boridan ko'proqsan.
Muqaddassan, noming mangu mangulikning bog'ida,
Abad yasha, omon yasha, chin tole quchog'ida.

Bu xotima qismida tantanavor madhiya qo'shiq yangraydi. Ulug'bek Solihov yozadigan bu qo'shiqni Navoiy nomli akademik teatr solisti Ismoil Jalilov surxondaryolik xonanda Mamadaliyeva bilan simfonik orkestr va xor jo'rligida ijro etilishi mo'ljallanmoqda.

Shu bilan tomosha nihoyasiga yetadi.

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT MADANIYAT INSTITUTINING 30 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN BAYRAM KONSERTINING SSENARIYSI

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2004- yil 30- sentabr
soat 11.00 da*

Parda yopiq. Chorlov musiqasi yangraydi. Parda o'rtasidan ikki boshlovchi chiqib keladi. Konsert o'zbek va rus tillarida olib boriladi.

Ayol boshlovchi (o'zbek tilida):

Qachon paydo bo'lmish ulug' odamzod,
Shundan dunyo yuzi bo'larmish obod,
Ilm deb atalmish buyuk qasrga
Hamisha shox erur murabbiy ustoz.

Assalomu alaykum aziz ustozlar, mehribon murabbiylar!
Mehmonlar va qadrlı talabalar, bayramimiz ishtirokchilari!

Bugun Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat madaniyat institutida katta tantana, shodiyona. U ham bo'lsa, Mustaqilligimizning 13 yillik bayrami kunlari arafasida institut tashkil topganligiga 30 yil to'ldi.

Erkak boshlovchi (rus tilida): Здравствуйте, дорогие педагоги, уважаемые наставники, гости и студенты!

Сегодня в Ташкентском Государственном институте культуры им. Абдуллы Кадыри большой торжественный праздник. На днях в канун 13- летия Дня независимости

Узбекистана исполнилось 30 лет со дня создания института.

Ayol boshlovchi: Institutning 30 yillik to'yini munosib kutib olish bilan birga yana bir ajoyib bayram, ya'ni «O'qituvchilar va murabbiylar» kunini ham tantana qilmoqdamiz.

Bu esa har birimizning qalbimizda cheksiz shodlik va baxtiyorlik tuyg'ularini jo'sh urdirib yubormoqda.

Erkak boshlovchi: наряду с празднованием 13- летия независимости нашей республики, 30- летия создания института, мы отмечаем еще один замечательный праздник — «День педагогов и наставников». Эти праздники переполняют наши сердца гордостью и счастьем.

Ayol boshlovchi: Institut tarixiga nazar solsak, u 1974- yil tashkil topdi. 1989- yilda unga buyuk yozuvchi Abdulla Qodiriy nomi berildi. Institutni 30 yil mobaynida ming-minglab talabalar bitirib chiqdilar va bugungi kunda yurtimizning turli joylarida faoliyat ko'rsatib kelmoqdalar.

Erkak boshlovchi: Ташкентский Государственный институт культуры был создан в 1974 году. А с 1989 года он носит имя великого писателя Абдуллы Кадыри.

За истекшие 30 лет институт окончили тысячи студентов, в настоящее время они трудятся в разных уголках нашей страны.

Ayol boshlovchi: Bizning institut o'z kasbining ustasi bo'lgan madaniyatshunos pedagoglarni, tadqiqotchi sotsiologlarni, jonkuyar kutubxonashunoslarni va xalqimizning ko'nglidan joy topgan san'atkorlarning yetishib chiqishida birlamchi omil vazifasini o'taydi, desak yanglishmaymiz.

Erkak boshlovchi: Мы с гордостью можем сказать, что наш институт готовит педагогов-культурологов, исследо-

дователей-социологов, библиотекарей, работников культуры и искусства.

Ayol boshlovchi: Institutda ushbu yillar davomida ilmiy va ijodiy sohada katta muvaffaqiyatlarga erishildi. Hozirgi kungacha 10 ta fan doktori, professor, 44 ta fan nomzodlari va dotsentlar yetishib chiqdi.

Erkak boshlovchi: За 30 лет институт достиг огромных успехов в области развития науки и культуры. До настоящего времени в нашем институте подготовлены 10 докторов наук, профессоров, 44 кандидатов наук, доцентов.

Ayol boshlovchi: Yetuk murabbiylarimizga shu davr mobaynida ularning qilgan mehnatlarini yuksak baholab, O'zbekiston fan arbobi, O'zbekiston xalq hofizi, Yoshlar murabbiysi, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, Xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi unvonlari berildi.

Erkak boshlovchi: Высоко оценивая труд наших наставников за прошедший период, им присвоены такие высокие звания, как «Деятель науки Узбекистана», «Народный Хофиз», «Наставник молодежи», «Заслуженный артист Узбекистана», «Заслуженный работник культуры».

Ayol boshlovchi: Bugungi kunda talabalarimiz orasida 1 nafar talaba Prezident stipendiyasiga, 1 nafar talaba Zulfiya mukofotiga, 5 nafar talaba Navoiy stipendiyasiga loyiq deb topildilar. Bu esa ustozlarimizning mehnati samarasidir.

Erkak boshlovchi: В настоящее время среди студентов насчитывается один Президентский стипендиат, 5 стипендиатов им. А.Навои и одна студентка удостоена премии им. Зульфии.

Ayol boshlovchi: Azizlar, sizlarni bugungi kasb bayramingiz va institut tashkil topganligining 30 yillik bayrami bilan tabriklaymiz. O'ta mashaqqatli, ammo sharaflı kasbingizda hamisha omadlar tilaymiz.

Muallim sabog'i — ilm-u, fan, odob,
Qalbida istiqlol — yurt mehri ostob,
Hayot kitobini o'rgatar bob-bob,
Muallim olamning quyoshi, mohi,
Kasblar sultoni, kasblar shohi.

Azizlar, institutning 30 yillik to'yiga bag'ishlangan bayram konsertini e'tiboringizga havola qilamiz.

Erkak boshlovchi: Уважаемые наставники и гости! Приглашаем Вас на праздничный концерт, посвященный 30- летию института.

Ayol boshlovchi: Yana bir bor bayramingiz muborak bo'lsin. Jannatmakon yurtimiz abadiy yashnayversin.

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT MADANIYAT INSTITUTINING 30 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN BAYRAM KONSERTINING

D A S T U R I

Toshkent shahri.

*2004- yil 30- sentabr
soat 11.00 da*

BADIY QISM

ORKESTR BO'LIMI (o'qilmaydi)

1.	Fattoh Nazarov. «Bayram marshi».	Talabalar xalq cholg'u orkestri ijro etadi. Dirijor: katta o'qituvchi Adiba Yusupova.
2.	Rus xalq kuyi . «Svetit mesyats».	Dirijor: magistrant Murod Ergashev.
3.	«Zarbga-zarb» .	Doirada Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutida malaka oshirayotgan Germaniya Federativ Respublikasi fuqarosi Uta Shilling xonim ijro etadi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, dotsent Odil Kamolxo'jayev sinfi.

XOR IJROCHILIGI BO'LIMI (o'qilmaydi)

4.	«O'zbek xalq termalari»dan namunalar. Botir Umidjonov qayta ishlagan.	Respublika va xalqaro konkurslar laureati «Nihol» talabalar xor jamoasi ijro etadi. Dirijor: dotsent Qodir Mirzayev.
5.	«Alla». Botir Umidjonov musiqasi.	Solist — 3- kurs talabasi Shaxzoda Berdiyeva.
6.	«Maysaraning ishi» operasidan Xoji A'lam va Mullado'st dueti.	1- kurs talabasi Obid Yo'ldoshev, 2- kurs talabasi Fazliddin Maxmatqulovlar ijro etadilar. Konsermeyeyster Janna Pak.

7.	«Prelyudiya». Sayfi Jalil musiqasi.	1 - kurs talabasi Yekaterina Kolesnikova fortepianoda ijro etadi. O'qituvchi T.M.Sedix sinfi.
----	-------------------------------------	---

MEHMONLAR BO'LIMI (o'qilmaydi)

8.	Raqs. «Ey sarvi ravon».	Milliy raqs va xoreografiya oliv maktabi talabalari ijro etadilar.
----	-------------------------	--

ASHULA VA RAQS ANSAMBLI BO'LIMI (o'qilmaydi)

9.	«Ey dilbari jonon». Katta ashula. Muhammadjon Mirzayev musiqasi, Miskin g'azali.	O'qituvchi Nodira Pirmatova ijro etadi.
10.	«Tanovor». Xalq kuyi, Muqimiy g'azali.	O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Orolmirzo Safarov ijro etadi. Raqsida O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Xumora Ixtiyorova.
11.	Xorazm xalq qo'shiqlaridan «Guspand», «Ufori guspand», «Gala Laylim». Xalq kuyi. Ogahiy g'azali.	Ashulachilar ansamblı ijro etadi.

FOLKLOR BO'LIMI (o'qilmaydi)

12.	«Yor nimalar deysiz bizga». O'zbek xalq qo'shig'i.	4- kurs talabalari Rivojiddin Islomov, Shahlo Tursunboyevalar ijro etadilar.
13.	O'zbek xalq qo'shig'i. «Yoryor» xalq termalaridan namunalar.	«Chashma» talabalar folklor-etnografik jamoasi ijro etadi.
14.	«Shaxlo ko'zim». Xalq qo'shig'i.	«Surxon-Alp» folklor guruxi ijro etadi.

ESTRADA BO'LIMI (o'qilmaydi)

15.	«Sog'inch». O'zbek xalq qo'shig'i	Magistr O'tkir Mardonov ijro etadi.
16.	«Sevgiga ehtiyyot bo'l, ukajon».	Jo'rnavoz Adham Nazarov, 3-kurs talabasi Ilhom Otayevlar ijro etadilar.

FINAL

17.	Xorazmcha raqs.	Milliy raqs va xoreografiya oliy maktabi talabalari ijro etadilar.
18.	Institut 30 yilligiga bag'ishlov. Orolmirzo Safarov so'zi.	O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Orolmirzo Safarov ijro etadi.

«O'QITUVCHILAR VA MURABBIYLAR KUNI» BAYRAM SSENARIYSI

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2006- yil 30- sentabr
soat 12.00 da.*

Chorlov musiqasi yangraydi. Sahnaga boshlovchilar chiqib kelishadi.

1- boshlovchi:

Murabbiy, nomingni ulug'vor, yuksak,
Kasbingni kasblar boshi deb bildim.
Odamlarning jami bir uzuk bo'lsa,
Seni shu uzukning ko'zi deb bildim.

2- boshlovchi:

Siz mo'jaz yurakda yo'qolgan yog'du,
Oqibat quyoshdek socha olar nur.
Buyuklar haqqiga qasamyod gap bu,
Sizdan boshlanadi asli tafakkur.

1- boshlovchi: Assalomu alaykum hurmatli ustozlar, hamkasblar!

2- boshlovchi: Assalomu alaykum, aziz mehmonlar, qadrli talabalar!

1- boshlovchi: O'qituvchi, ustoz, murabbiy. Chuqur mazmun, yuksak iftixon, cheksiz hurmat tuyg'usini o'zida mujassam etgan ulug' mo'tabar kishilarning, ilg'or mustaqil diyorimiz murabbiylarining ziyobaxsh qiyofalari ko'z oldimizda jonli gavdalanganadi.

2- boshlovchi: Qay zamonda, qay makonda yashamaylik, qanday yoshda bo'lmaylik, har birimiz ustozlarning bilimidan, tarbiyasidan, mehridan oziqlanganmiz. Murabbiy ta'limi insonning iqboli, jamiyatning istiqboliga daxldor mezon.

1- boshlovchi: Bugun o'lkamizda ana shunday ulug' insonlar «O'qituvchilar va murabbiylar» bayrami tantanali keng nishonlanmoqda.

2- boshlovchi: Tabrik uchun so'z institut rektori Aziz Oppoqovich To'rayevga.

Rektor tabrige

1- boshlovchi: Inson dunyoga kelib, o'z ota-onasidan tarbiya olib voyaga yetgach, unga ilm va hunar beriladi. Unga hayot maktabi o'rgatiladi. Xo'sh, bularni unga kim o'rgatadi?

2- boshlovchi: Har bir inson ul tabarruk zotlarning qo'lidan o'tadi. Oromidan kechib, barcha mashaqqatlarga dosh berib, ilm va hunar beruvchi ul zotning nomlari Ustozdir.

Qarangki, Qur'oni Karim nozil bo'lgach, undagi ilk duolarda «val validai, val ustozila, val muslimila — muslimot» deyilgan ekan. Demak, hatto qur'onda ham ona birlamchi bo'lsa, ikkinchi hurmat ustozga bo'lyapti. Aziz do'stlar, mana shunday ulug' nomga ega bo'lgan siz aziz ustozlarga bayramingiz muborak bo'lsin, deymiz. Barcha ezgu tilaklarimizni sizga tilagan holda sahnaga O'zbekiston va Qoraqalpog'iston xalq artisti Xayrulla Lutfullayevni taklif etamiz.

Xayrulla Lutfullayev ijrosida mumtoz qo'shiq.

2- boshlovchi: Rivoyat. (Ustozlar haqida rivoyat o'qiydi).

1- boshlovchi: Shogird kamoloti ustoz orzularining ro'yobi va samarasidir. Ustozlar ketidan ergashib, ularning yo'l-yo'riq va maslahatlariga amal qilgan shogirdlarning iqboli porloqdir. Navbat birinchi kurs magistri Feruza Primovaga.

Feruza Primova ijrosida qo'shiq.

2- boshlovchi: Intilganga tole yor. Ushbu naql o'zining chuqur ma'nosiga ega.

Tug'ma iste'dod pinhoniy bo'ladi. Uni oshkor etish uchun sharoit lozim. 5- «Sharq taronalari» Xalqaro musiqa festivali sovrindori Nodira Pirmatovning g'olib sifatida tan olinishi barchamizning faxrimiz.

1- boshlovchi: Rahimboy aka, nazarimda hozir sahnaga 5- «Sharq taronalari» Xalqaro musiqa festivali sovrindori Nodira Pirmatovani taklif etmoqchisiz, shundaymi?

2- boshlovchi: Ha, shunday.

Nodira Pirmatova ijrosida qo'shiq.

1- boshlovchi: Raqs — so'zlamasdan so'zlash san'ati, mimika, plastik harakatlar orqali hissiy ta'sir etish va ma'no yetkazishdir. Barcha xalqlarning, jumladan, respublikamizda istiqomat qilayotgan 130 dan ziyod millat va elatlarning raqlariga xosdir.

2- boshlovchi: Endigi navbat «Ommaviy bayramlar rejissurasi» bo'limi 1- kurs talabasi Muzaffar Sharipov boshchiligidagi talabalarga. Ular ijrosida turkcha raqs tomosha qilamiz.

Turkcha raqs.

1- boshlovchi:

Agar hayot karvon bo'lsa,

Sarbon muallim.

Agar hayot dengiz bo'lsa,

Gavhar muallim.

Agar hayot bo'ston bo'lsa,

Bog'bon muallim.

Agar hayot uzuk bo'lsa,

Ko'zi muallim.

Chunki udir har insonga

Berguvchi ta'lim.

Ta'lim so'zi jonimdan

Chiqmish muallim.

Sharaf unga, obro' unga,

Unga tantana.

Maqtovlarga sazovorsan,

Ey ulug' ustoz!

Ustozlar haqida qo'shiq. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Orolmirzo Safarov.

Orolmirzo Safarov ijrosida qo'shiq.

2- boshlovchi: Folklor xalq og'zaki ijodiyoti xalqlarning urfdotati, dunyoqarashi va orzu armonlarining ifodasidir. Rus tilida ijro etiladigan chastushkalarda ham shuni sezish mumkin. Navbat «Ommaviy bayramlar rejissurasi» bo'limi rus guruxi talabalariga.

Rus xalq chastushkalari.

1- boshlovchi: «Alp» — bu so'zning lug'aviy ma'nosi tengsiz bahodir, pahlavon demakdir. O'zbek xalqining mashhur dostonlaridan birining nomi ana shu nom bilan bog'liqdir. Ismiga monandlik guruhning g'ayrat-shijoatida ham bo'lishi shubhasizdir. Hozir sahnaga «Surxon-Alp» guruhini taklif etamiz.

«Surxon-Alp» guruhi ijrosida folklor raqs.

2- boshlovchi: Yurt haqida she'r yozmagan shoir, qo'shiq kuylamagan xonanda bo'lmasa kerak. Chunki bu tushuncha insonga ilhom, g'urur, zavq-shavq bag'ishlaydi. Bu so'zlarni O'zbekiston va Qoraqalpog'iston xalq artisti Xayrulla Lutfullayev o'z qo'shiqlari bilan isbotlab bersalar kerak.

Xayrulla Lutfullayev ijrosida qo'shiq.

1- boshlovchi:

Olamda ko'p erur muborak onlar,
Tabarruk zotlar garchand ko'p erur.
Sizdan boshlanadi asli tafakkur,
Munis muallimlar, sizga tashakkur.

2- boshlovchi: Aziz ustozlar, hamkasblar!

Sizlarni kasb bayramingiz bilan yana bir bor muborakbod etamiz. Sizlarga kuch-quvvat va doimo shogirdlar ardog'ida bo'lishingizni tilab qolamiz.

Parda yopiladi

O'ZBEKISTONDA XIZMAT KO'RSATGAN ARTIST XUMORA IXTIYOROVANING IJODIY KECHASI SSENARIYSI

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2006- yil 17- dekabr
soat 13.00 da.*

Sahna yopiq. Parda ortidan doira usullari ovozi eshitiladi, keyin u sozandalar ansambli ijrosidagi «Jonon» kuyiga ulanib, bir necha soniya ijro etiladi, uning ovozi pasaygach, parda o'rtaidan sahnaga 2 ta boshlovchi chiqib keladi.

Boshlovchilar san'at, raqs san'ati haqida va Xumora Ixtiyorovaning ijodiy yo'li to'g'risida ma'lumot beradilar.

1- boshlovchi: San'at olami qadim-qadimdan insonlarni o'ziga maftun etib kelgan. Chunki san'atni xalqimiz e'zozlaydi, uni jon-dilidan sevadi. San'at bor joyda ma'naviyat yuksaladi. San'at barchani go'zallik sari yetaklaydi.

2- boshlovchi: San'atning bir qancha turlari mavjudligini yaxshi bilamiz. Shulardan eng xalqqa yaqini bu raqs san'atidir. Chunki u garmonik harakati, plastik ifodaviyligi, yuz imoshoralari, ritm va tempi, kompozitsiyasi bilan kishini o'ziga rom etadi.

1- boshlovchi: Raqs san'atini rivojlantirishga o'zining benazir xizmatini qo'shib kelayotgan elning suyukli san'atkorlaridan biri O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Xumora Ixtiyorovadir.

2- boshlovchi: Xumora Ixtiyorova Toshkent shahrida san'atkorlar oilasida tug'ildi. 1986- yilda Toshkent Oliy raqs maktabini tamomilagan. 1986—1987- yillarda Muqimiyy nomidagi musiqali drama va komediya teatridera ishlagan.

O'zbekiston xalq artisti Ahmadjon Shukurovning taklifiga binoan 1987- yildan «Zarafshon» ansamblida ijodini davom ettirgan.

1- boshlovchi: Ijod jarayonida ustozlari — O'zbekiston xalq artistlari Viloyat Oqilova, Ma'mura Ergasheva, Qodir Mo'minovlar bilan birgalikda 30 dan ortiq yakka raqslar tayyorlagan. «So'lim», «Navro'zi ajam», «Sevinch», «Navro'z», «Uf, dilim», «Tog'lik qiz» shular jumlasidandir.

2- boshlovchi: O'zbek milliy raqsini MDH davlatlarining barchasida, shuningdek, Turkiya, Polsha, Pokiston, Malayziya, Italiya kabi xorijiy mamlakatlarda namoyish qilgan.

1996- yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoniga binoan «O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist» faxriy unvoni berilgan.

1- boshlovchi: 2002- yildan e'tiboran Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutining «Xalq ijodiyoti» kafedrasida raqs o'qituvchisi lavozimida mehnat qilib kelmoqda.

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Xumora Ixtiyorovaning ijodiy kechasini e'tiboringizga havola etamiz.

Ma'lumot so'nggida boshlovchi konsert dasturini e'lon qiladi:

1. «Navro'zi ajam». Chustiy g'azali, xalq kuyi. O'zbekiston va Qoraqalpog'izton xalq artisti Ahmadjon Shukurov ijro etadi, raqsida Xumora Ixtiyorova.

Parda ochiladi.

Raqs tugagach, navbatdagi chiqishlar parda ortidan e'lon qilinadi.

2- boshlovchi:

2. «Umidim qoldi». Murod Rahmon she'ri, Ahmadjon Dadayev musiqasi.

Dastur mehmoni O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Ahmadjon Dadayev.

Qo'shiq tugagach, 1- boshlovchi:

3. «Men sevaman, sen sevasanmi?». Po'lat Mo'min she'ri, Xoldo xo'jayev musiqasi. O'zbekiston va Qoraqalpog'iston xalq artisti Xayrulla Lutfullayev.

Raqs tugagach, 2- boshlovchi:

4. «Yovvoyi tanovor». Xalq kuyi, xalq so'zi.

Dastur mehmoni «Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti 4- kurs talabasi Kamol Erniyozov.

Qo'shiq tugagach, 1- boshlovchi:

5. «Bog' sayliga galadi», «Shoxsanam va G'arib» dostonidan. Xonanda ustoz san'atkor, dotsent Matnazar Xudoy-nazarov.

Raqs tugagach, 2- boshlovchi:

6. Hajviy chiqish. Sherali Xojiyev.

Hajviy chiqish tugagach, 1- boshlovchi:

7. «Qurban o'lam». Fuzuliy g'azali. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Orolmirzo Safarov.

Raqs tugagach, 2- boshlovchi:

8. «Xat yozdilarmu?» Chustiy g'azali, Quvondiq Iskandarov musiqasi. Dastur mehmoni Ahmadjon Dadayev.

Qo'shiq tugagach, 1- boshlovchi:

9. «Uyg'urcha raqs». «O'zbekiston» ansamblı solisti Sunnat Karimov hamkorlikda ijro etadi.

Raqs tugagach, 2- boshlovchi:

10. «Ibi-ibi». Oshiq Erkin so'zi, xalq kuyi.

Dastur mehmoni «Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti 4- kurs talabasi Kamol Erniyozov.

Qo'shiq tugagach, 1- boshlovchi:

11. «Buxoro mavrigi». Xonanda Rustam Abdullayev.

Raqs tugagach birinchi va ikkinchi boshlovchilar sahnaga chiqib, ishtirokchilarni birma-bir sahnaga taklif qiladilar:

Muhtaram tomoshabinlar! O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Xumora Ixtiyorovaning ijodiy kechasida ishtirok etganlar:

O'zbekiston va Qoraqalpog'iston xalq artistlari Ahmadjon Shukurov va Xayrulla Lutfullayev.

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artistlar Orolmirzo Safarov va Ahmadjon Dadayev.

Xonandalar: Matnazar Xudoynazarov, Rustam Abdullayev va Kamol Erniyozov.

«O'zbekiston» ansamblı solisti Sunnat Karimov.

Badiiy so'z ustasi Sherali Xojiyev.

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist **XUMORA IXTIYOROVA**.

Xumora Ixtiyorova sahnaga chiqib keladi. Barcha ishtirokchilar uni olqishlaydilar. «Xumora» qo'shig'i yangraydi. Uning bir qismiga Xumora Ixtiyorova raqsga tushadi. Tomoshabinlar ham olqishlab guldastalar taqdim etadilar.

Ijodiy kecha nihoyasiga yetadi.

O'ZBEKISTONDA XIZMAT KO'RSATGAN ARTIST AHMADJON DADAYEVNING IJODIY KECHASI SSENARIYSI

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2006- yil 6- iyun
soat 13.30 da.*

Chorlov musiqasi yangraydi. Sahnaga boshlovchi chiqib keladi.

Boshlovchi: San'at olami qadim-qadimdan insonlarni o'ziga maftun etib kelgan, chunki san'atni xalqimiz e'zozlaydi, uni jon-dilidan sevadi.

San'at bor joyda ma'naviyat yuksaladi. San'at barchani go'zallik sari yetaklaydi.

Bugun ana shunday san'atning sirli olamisiz o'z hayatini tasavvur eta olmaydigan sozanda, xonanda, bastakor Ahmadjon Dadayev haqida so'z yuritsak.

Ahmadjon Dadayev Toshkent viloyati Parkent tumanining «Navdak» qishlog'ida oddiy ishchi oilasida tug'ildi. Padari buzrukrori Shokarim ota juda san'atsevar inson bo'lib, ajoyib dutor chalar edilar. Yosh Ahmadjonning musiqiy qobiliyatini sezgan otasi uni sobiq «Krasnogorsk», hozirgi «Qizil tog» deb nomlangan shaharchadagi musiqa muktabiga g'ijjak sinfiga o'qishga berdi. Unga Georgiy Iskiyayevich Pinxasov ilk bora ustozlik qildi.

1972- yilda Xamza nomidagi Toshkent davlat musiqa bilim yurtiga o'qishga kirib, uni muvaffaqiyatli tugatdi. 1976- yilda esa Muxtor Ashrafiy nomli Toshkent Davlat konservatoriyasining «Sharq musiqasi» bo'limiga o'qishga kirdi. O'qish davomida

Faxriddin Sodiqov, Mahmudjon Muhamedov, Otanazar Matyoqbovlар унга yaqindan ustozilik qildilar.

1987- yilda Yunus Rajabiy nomli ikkinchi «Yosh maqom-chilar» konkursining mutlaq g'olibi bo'ldi.

1979- yildan 2004- yilgacha bo'lgan davr mobaynida O'zbekiston radiosи qoshidagi Yunus Rajabiy nomli maqom-chilar ansamblida yetakchi sozanda bo'lib xizmat qildi. Bu yerda O'zbekiston xalq hofizlari Orifxon Xotamov, Orif Ali-maxsumov, Eson Lutfullayev, Ochilxon Otaxonov, Ismoiljon va Isroiljon Vahobovlar bilan ishlab birga ijod qildi.

1999- yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoniga ko'ra O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist unvoni berildi. Shu yillar davomida Ahmadjon Dadayev ko'plab chet el safarlarida, jumladan, Angliya, Amerika, Germaniya, Braziliya, Shvetsariya, Norvegiya, Hindiston, Saudiya Arabistoni kabi davlatlarda bo'ldi.

«Tarona bo'lsa», «Mehnat bilan», «Umidim qoldi», «Seni kutgayman», «Rubobim tori ikkidi», «Onam», «Alla», «Bahor» kabi kuy va qo'shiqlar bastaladi.

Bugungi kunda Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutining «Xalq ashula va raqs ansambliga rahbarlik» kafedrasida katta o'qituvchi lavozimida faoliyat ko'rsatib kelmoqda.

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Ahmadjon Dadayevning ijodiy kechasini e'tiboringizga havola etamiz.

1. «Humor». Faxriddin Sodiqov musiqasi.

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Ahmadjon Dadayev.

2. «Jondan shirin». Normurod Nazrullayev she'ri, Ahmadjon Dadayev musiqasi.

«Gulzorim go'zal». Habibiy she'ri, Ahmadjon Dadayev musiqasi.

O'zbekiston xalq hofizlari Ismoiljon va Isroiljon Vahobovlar ijro etadilar.

3. «Diyor ismi». Nosir Muhammadiyev she'ri, Ahmadjon Dadayev musiqasi.

O'zbekiston xalq hofizi Beknazар Do'stmurodov ijro etadi.

4. «Ey, sabo». Doni Zokirov musiqasi. G'ijjakda va nayda O'zbekiston xalq artistlari Abduhoshim Ismoilov va Abdulaxat Abduvahobovlar ijro etadilar.

5. «Bilmasmikan». E'tibor Oxunova she'ri, Ahmadjon Dadayev musiqasi. O'zbekiston xalq artisti Zamira Suyunova ijro etadi.

6. «Alla». Rahima Sodiqova she'ri, Ahmadjon Dadayev musiqasi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Matluba Dadaboyeva ijro etadi.

7. «Onalarga tutmang oson». Po'lat Mo'min she'ri, Ahmadjon Dadayev musiqasi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Gulbahor Erqulova ijro etadi.

8. «Onam». Mashrab g'azali, Ahmadjon Dadayev musiqasi.

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Nasiba Sattorova ijro etadi.

9. «Rubobim tori ikkidir». Erkin Vohidov she'ri, Ahmadjon Dadayev musiqasi.

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Orolmirzo Safarov ijro etadi.

10. «Bo'lmas». Maxtumquli g'azali, Komiljon Otaniyozov musiqasi.

Ustoz xonanda Matnazar Xudoynazarov ijro etadi.

E'tiboringiz uchun rahmat, ijodiy kechamiz nihoyasiga yetdi.

**ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
MADANIYAT INSTITUTI
«REJISSURA» KAFEDRASI IJODIY-HISOBOT
TOMOSHASINING SSENARIYSI**

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2005- yil 22- fevral
soat 11.00 da.*

Sahna ochiq. «Qishloqdagi tengdoshim» musiqasi yangraydi. Sahnaga bobo bilan nabira kirib keladilar.

Nabira: Bobo, dadamga ayting, men Toshkentga o'qishga bormoqchiman.

Bobo: Ie, sen ketsang, molni kim boqadi, kim o't o'radi, kim suv tashiydi? Qo'y o'qishingni.

Nabira: Yo'q bobo, men Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutining «Rejissyorlik» bo'limiga o'qishga kirmoqchiman.

Bobo: A ,u nima deganing, bir eshitganim bor edi, haligi, uzun orqasi yirtiq kiyim kiyib olib, bir to'da cholg'uchilarga: «bo'ldi, bo'ldi», deb to'xtatmoqchi bo'lardi, o'shami?

Nabira: Yo'q, u diriyor, bu esa rejissyor.

Bobo: Menga qara bola, sen mol do'xtiri bo'l, agronom bo'l, traktor tuzatadigan bo'l, rais bo'l, qishloqning kuniga yaraysan. Qo'y u hunaringni haligi nima edi, «rej-rej-rejiss», e ota-bobong qilgan ishni qilgin — mol boq, o'qishga bormaysan.

Nabira: Bobo, bo'lmasa qochib ketaman.

Bobo: Nima, he sen bola bir baloni boshlama tag'in, ha mayli, o'zim birga boraman, o'z ko'zim bilan ko'ruman, keyin anig'ini aytaman, yur bolam.

«Toshkentim onam» qo'shig'ining kuyi yangraydi.

Bobo bilan nabira institutda paydo bo'lishadi.

Ularni kafedra o'qituvchisi Tohir Nishontoyev kutib oladi.

Tohir: Assalomu alaykum ota, biror kishini qidiryapsizmi?

Bobo: Ha, biz anavi, (nabirasiga) nimani qidirayotgan edik?

Nabira: «Rejissura» bo'limini, men o'sha yerga o'qishga kirmoqchi edim.

Bobo (Tohirga): Isming nima, bolam?

Tohir: Tohirjon.

Bobo: Tohirjon bolam, sen bizga o'sha o'qish xonasini ko'rsatchi, men o'zim ko'rishim kerak.

Tohir: Mayli ota, men sizni kafedra mudiri Farhod Erkinovichning oldilariga olib boraman, ular sizga hammasini tushuntiradilar.

Chiqib ketadi, qaytib kiradi.

Tohir: Ota, Farhod Erkinovich majlisda ekanlar, yuring, men o'zim sizni va nabirangizni rejissyorlarni tayyorlaydigan barcha amaliy darslarga olib kiraman, o'zingiz o'z ko'zingiz bilan ko'rasiz.

Bobo: Barakalla, bolam, «bo'yi uzunlar aqli bo'ladi», deyishgan ota-bobolarimiz, boshla bolam.

Tohir: Ota, manavi darsimiz ritmika-plastika deb ataladi.

1. Ritmika-plastika darsi.

Bobo: le, shu ham darsmi, bular askarlarmi (nabiraga), men senga bu o'qish bo'lmaydi demaganmidim, yur qishloqqa.

Tohir: Ota, shoshmang, mana bu sahna nutqi darsimizni ham bir ko'ring, xulosani oxirida chiqarasiz.

2. Sahna nutqi darsi, yaponcha hikoya.

Tohir: Xo'sh, ota, bunisiga nima deysiz?

Bobo: Bularing tuzuk, har holda o'tin arralash va yorishni o'rgatar ekan, lekin baribir bo'lmaydi, (nabiraga) hoy bola, hayda qishloqqa.

Tohir: Ota, kafedramiz jo'rnavozi Shuhrat Qodirov ijrosida bitta qo'shiq tinglab, dam oling.

3. Qo'shiq «Sevib qoldim».

Bobo: E barakalla, bor ekansanku, bolam, rahmat.

Tohir: Ota, qishlog'ingizni sog'indingizmi?

Bobo: Nimasini aytasan bolam, kampir ham kutib qoldi.

Tohir: Hozir qishloqni bir yodingizga solamiz.

4. «Qaysar eshak» etyudi.

Bobo (xursand): O'zi, xuddi o'zi, ayniqsa, hangrashlari xuddi o'zi, bular qaysi qishloqning bolalari?

Tohir: Bular talabalar, aktyorlik mahorati darsini ko'rsatishdi. Ota, endi raqs darsimizni ham ko'ringchi (ketadi).

5. «O'g'il bola» raqsi.

Bobo (o'ziga-o'zi): Agar raqsni ham shu yerda o'rganishgan bo'lsa yomon emas. (Nabirasiga): Bu, Tohirjon bolam, qani, yur qarab ko'raylikchi.

Shu payt sahna ortida qilichbozlik ovozlari, hayqiriqlar eshitiladi, «to'xta» degan baqiriqlar keladi.

Chol bilan nabira ochishadi.

Bobo: Qoch bolam, qoch, anavilar qo'lida qilich bilan urishib kelyapti.

6. Sahna harakati. Qilichbozlik. Qo'l jangi. Biri pichoq yeb yiqliladi.

Bobo: O'ldirib qo'ydi, o'ldirib qo'ydi. Kim bor, yordam beringlar, (nabirasiga) yugur, Tohir akangni chaqir.

Tohir: Men shu yerdaman, nimā gap, ota?

Bobo: Mana bu yerda ikkitasi bir-birini o'ldirib qo'ydi, pichoq urdi, qen to'kildi, tezroq milisa chaqir.

Tohir: Ota, xavotir olmang, bu sahna harakati darsi, (talabaga) qani o'rningdan turchi (talaba o'rnidan turib otaga kulib qaraydi).

Bobo (lol qolib): Yo tavbangdan ketay, qoyil, men haqiqiy deb o'ylabman-a, barakalla.

Tohir: Ota, biroz asabiylashdingiz, yana bitta qo'shiq eshitib dam olasizmi?

Bobo: Yana Shuhratjon bolamdanmi?

Tohir: Yo'q, endi kafedramiz katta o'qituvchisi Vahobjon Rustamovdan.

7. Qo'shiq. «Tanovor».

Bobo: Rahmat, baraka top, Tohirjon, yana nimang bor?

Tohir: 2- kurs talabalari aktyorlik mahoratidan «Askarlar» deb nomlangan sahna ko'rinishini namoyish etishadi.

8. Sahna ko'rinishi. «Askarlar».

Bobo (lol qolib): Qoyil, men xizmat qilgan davrda ham xuddi shuning o'zi edi.

Tohir: Ota, o'zingiz ham xizmatda biron narsani o'xshat-ganmisiz?

Bobo (nabirasi yo'qligini ko'rib): Albatta, maymunni (may-munni harakatlarini ko'rsatadi).

Ikkovlari baravariga kulishadi.

Tohir: Ota, endichi, bitta gap, Nargiza Ikromova ismli o'qituvchimizdan bitta she'r eshitasiz.

9. She'r. «Ardoqlashing kerak».

Bobo: Shu o'qigan ayol o'qituvchi dedingmi? Baraka topsin.

Tohir: Ota, shu she'rdan keyin bitta qo'shiq eshitsangiz qanday bo'larkin-a?

Bobo: Yana Vahobjon bolamdanmi?

Tohir: Yo'q, kafedramiz jo'rnavozi Sobirjon Imomaliyevdan.

10. Qo'shiq. «Xolingdan».

Bobo: Rahmat, Sobirjon bolam. Tohirjon bolam, yana nimang bor?

Tohir: Sirk bor.

Bobo: Sirkni ham o'rgatadimi bu yerda?

Tohir: Hamma narsani o'rgatadi, xo'sh, sirk tomosha qilasizmi?

Bobo: Albatta, qani boshla.

11. Sirk. Original janr.

Bobo: Shu ayol ham o'qituvchimi?

Tohir: Ha, Yelena Razuxedjayeva.

Bobo: Ro'zixo'ja akamni qizlari balo ekanku-a! Bu o'qituv-chilarning bir-biridan o'tkirligini qarang-a? Yana nimang bor, bolam?

Tohir: Ota, bizda 4- kurs deyarli mutaxassis. Hozir ular sizga rejissura fanidan «Shifokor qabulida» nomli sahnaviy ko'rinish namoyish etishadi.

12. Sahna ko'rinishi. «Shifokor qabulida».

Bobo (kulib): E, bu bizning qishloqning do'xtirlari emasmi?

Tohir: Ota, kayfiyattingiz biroz bo'lsa ham ko'tarildimi deyman-a?

Bobo: Shunday darslarni ko'raman-u, kayfiyatim ko'tariladi-da.

Tohir: Ota, oshga qalaysiz?

Bobo: Tushlik qilamizmi, Tohirjon bolam?

Tohir: Yigitlarimiz «Osh» raqsini tayyorlab turishibdi, yuring.

13. «Osh» raqsi.

Bobo raqsning o'rtasida unga qo'shilib ketadi.

Tohir: Qoyil ota, chakki emassiz.

Bobo: G'ayrat borda bolam, g'ayrat. Ie, nabiram qani?

Tohir: Nabirangiz allaqachon talabalar bilan tanishib, auditoriyalarda yuribdi. Ota, karnay-surnay yoqadimi?

Bobo: Nima, to'yga boramizmi?

Tohir: Bizda, kafedrada bir qator cholg'uchi jo'rnavozlar bor, shular sizga mahoratlarini bir namoyish qilishsin-a?

Bobo (Tohirning yelkasiga qoqib): Baraka top.

14. Musiqiy kompozitsiya.

Musiqiy kompozitsiya tugayotganda barcha ishtirokchilar qo'llarida sharlar bilan sahnaga chiqib keladilar. Ular orasida nabira ham bor.

Musiqqa tugagach:

Bobo (nabiraga): Beri kel bolam, endi sen faqat shu institutga, shu rejissyorlik bo'limiga o'qishga kirasan.

Nabira yugurib kelib boboni quchoqlab oladi.

Tohir: Ota, mol nima bo'ladi, mol.

Bobo: Molga o'zim qarayaman, bu — rejissyor bo'ladi.

Hamma yakkaxonlar bilan birga maxsus yozilgan «Rejissyorlar» qo'shig'ini kuylaydi.

15. Ommaviy qo'shiq. «Rejissyorlar».

Qo'shiq oxirida ishtirokchilar qo'llaridagi sharlarni tomosha zaliga irg'itadilar, yuqoridan zar parchalari yog'iladi. Hamma baravariga qo'llarini yuqoriga ko'tarib, qarsak chalib, «Rejissyorlar», rejissyorlar», «rejissyorlar» deb hayqirishadi.

Parda yopiladi

O'ZBEKISTON MILLIY AKADEMİK TEATRNING OCHILISHI MUNOSABATI BILAN BO'LADIGAN TANTANALAR TOMOSHASI SSENARIYSI

(Ssenariy muallifi M. Qobil)

Hali sahna ochilmagan. Qorong'ilik qo'ynidan mayin kuy – chanqovuzning yurakni orziqtiruvchi sadosi taraladi. Tomosha zalida chiroq o'chib, pardada projektorlarning bezovta nurlari o'ynaydi. U parda ortidagi dunyoning sir-u sinoatlarini oshkor anglashga harakat qilayotgan inson ruhining besabrlilikda to'lg'onishini eslatadi. Bu besabrlik asnosida she'r yangraydi.

Ovoz:

– Dunyo aylanadi. Dunyo kechadi,
Tangriday behudud borliq ichidan.
Tafakkur tugunin ruhim yechadi,
Men – sahna – dunyoday aylanmoqchiman.

Aylanib borarkan dunyo misoli,
Haq sori tolpinsin harakat, so'zim.
Yetganda ilhomning buyuk kamoli
Dunyo ko'rib qolsin shavqimda o'zin.

Erk-u istibdodda ne jonlar talosh –
Almashib borarkan zulmat-u ziyo,
Tomosham bahsiga berolmay bardosh,
Tomosha zalida to'lg'onsin dunyo.

Taqdirlar taqdirga tushsa qaloshib,
Yerga ko'chib chiqsa do'zax-u jannat,

Mening bu sehrimdan takbiri shoshib,
Har oshno yurakda yaralsin Hayrat.

Nimani izlaydi chiroq shu'lasi,
Pardada bezovta qoqarkan qanot? –
Entikar yurakning sezgir sho''basi:
— Bunchalar go'zalsan sahnada, Hayot!

Ortmoqchi emasman hech kimga tashvish:
Qani, sho'xroq chaling, o'yin boshlansin!
Ba'zan kerak emas ko'zga ortiq ish –
Kulgidan, kulgidan ko'zlar yoshlansin!

Sizga yetib keldim tarixlar osha,
Sezgir yuraklarga qonday taraldim.
Marhamat, azizim, qiling tomosha –
Men shunday boshlandim, shunday boshlandim!

Musiqa o'zgaradi. Projektorning nurlari bir joyga kelib to'xtaydi. Parda orasidan avval bir qiziqchining, so'ngra ikkinchi qiziqchining boshi ko'rindi. Ular tomosha zaliga qiziqsinib qaraydilar. Qiziqchilarning harakati qo'g'irchoqlarning harakatini eslatadi. Ularning yuzi quvonchdan porlab turibdi – og'zi qulog'ida.

Ular hiringshashib nimanidir maslahat qilgan bo'ladilar. Pardani ko'rsatib nimadir deydilar. Maslahatni bir joyga qo'yganlaridan keyin pardani ocha boshlaydilar. Pardani ochish og'ir – ular zo'riqib pardani ikki tomonga tortadilar. Parda qiynalib ochila boshlaydi.

Ammo borgan sari sahna yengil torta boshlaydi va borib-borib uning ochilishi tezlashadi. Va u ikki tomonga shiddat bilan urilib to'xtaydi. Qiziqchilar pardaning harakati ortidan arang ulgiradilar. To'xtagan parda barobari bazo'r to'xtaydilar.

Ular o'z qilgan ishlaridan rozi – o'zlaricha, so'ng birlariga qarab hiringshashib dilar. Keyin sahnaga qaraydilar...

... Bir sokin musiqa oqmoqda. Sahna qop-qorong'i. U asta-
asta yorisha boshlaydi.

Huvillagan, cheksiz sahna. Qiziqchilar hayrat bilan sahnaga
qaraydilar; qiziqsinib, qo'rqibgina qadam tashlaydilar. Atrofga
jovdirab alanglaydilar. Ularni sahna sehri musiqa aralash o'ziga
tortib olayotganday.

Ovoz:

— Hali sahna orqasidaman,
Sahna tez, Yer aylanar og'ir.
Ammo san'at — sehr — yosuman,
Yuragimga kirmoqda og'ib.

Hali sahna orqasidaman,
Sahnagacha necha asr yo'l?
Hayot, mening ruhimga cho'lg'on,
Hayot, mening yuragimga to'l.

Sahna bo'm-bo'sh. Kenglik limmo-lim —
Bo'shliq bilan to'lgan cheksiz may.
Bir harakat aylasa dilim,
San'at paydo bo'ladiganday.

Qiziqchilar sahna ortida nimalardir bo'layotganini sezib,
yugurib borib bir chetga o'ltiradilar.

Sahnaga aktyor kirib keladi. Uning harakatlari sekinlashgan
kinoni eslatadi.

U bu bo'shliqning qarama-qarshiligini jisman sezganday. Shu
bilan birga u hadik qurshovida...

U sahna o'rtasiga keladi. Atrofga qarab, hech kim yo'qligiga
ishonch hosil qilgach, «Ayiq o'yini»ni boshlaydi.

(Bu o'rinda rejissyorga erkinlik katta — u «Ayiq o'yini» o'rniga
«Echki o'yini», «Chorloq o'yini», «Ot o'yini» yoki boqsha bir
taqliddan foydalanishi mumkin).

Qiziqchilar uning harakatiga ajibsinib, qiziqsinib qaraydilar. So'ng kuladilar... qotib-qotib kuladilar.

Sahnaga yana boshqa aktyor – mim kirib keladi. U ham sekinlagan kinoday harakatda. U bir tomonga o'tib, «Ov» degan o'yinni – pantomimani boshlaydi.

(Bu o'rinni ham rejissyorning erkida – u boshqa, masalan, «Qorovul uyqusi», «Xum o'g'risi», «Maymun o'yini» degan pantomimalardan bemalol foydalanishi mumkin).

Musiqaga shiddat va g'ayrat kiradi. Sahna asta-asta boshqa aktyorlar bilan to'la boshlaydi. Ikki qo'g'irchoqboz ikki tarafdan kirib keladi. Ular chodirxayollarini ikki tarafga yozib, o'yinni boshlaydilar. Ularning atrofida yana o'yinchilar, akrobatlar paydo bo'ladilar. Ular ham san'atlarini namoyish qila boshlaydilar.

Orqada qadim Baqtriya-So'g'diyona teatrлari aktyorlari ko'rindi. Ular turfa maskalarda. Aktyorlar goho maska orqasidan tomosha zaliga qarab qo'yadilar.

(Bu o'rinda «Avesto»dan mitti bir parcha ko'rsatish mumkin).

Bu tomoshalarning eng faol tomoshabini qiziqchilar. Ular tomoshalar o'rtasida o'ralashib, har bir tomoshaga o'z holatlari bilan javob berib yuradilar.

Endi sahnaga rekvizitlarni orqalab olgan o'zbek og'zaki teatri aktyorlari – masxarabozlar kiradilar.

Ular uzlusiz davom etayotgan tomoshalar asnosida – sahna o'rtasida tomoshalarini uchun tayyorgarlik ko'radilar – grim qiladilar, kiyimlarini to'g'rilaydilar, rekvizitlarni joy-joyiga qo'yadilar...

... Va askiyanamo bir ko'ngilxushlik boshlaydilar.

Qiziqchilarning e'tibori ularda.

Boshqa aktyorlar ham tomoshalarini yig'ishtirib, bu tomosha atrofiga yig'iladilar. (Ehtimol boshqa tomoshabinlar ham paydo

bo'lar. Ammo ovro'pacha kiyim ustidan chupon kiyib olgan ikki-uch ziyo'lilarning tomoshada paydo bo'lishi aniq).

Hamma kuladi. Ayniqsa qiziqchilar... Yana barcha o'z tomoshalarini boshlaydi. Sahnaga gazeta sotuvchi bolalar yugurib chiqadilar.

1- bola: «Sadoi Turkiston!» «Sadoi Turkiston!..»

2- bola: «Sadoi Turkiston» gazetini sotib oling!

1- bola: «Kolizey»da o'zbekcha teatru! O'zbekcha teatru!..

2- bola: «Padarkush»! Teatruda «Padarkush»! Gazet sotib oling!

1- bola: O'zbekcha teatru! O'zbekcha teatru! Gazet sotib oling!

Sahnadagi odamlar talashib-tortishib gazeta sotib oladilar.

Odamlar talashib-tortishib, gazeta sotib olayotganlarida sahna aylanib ularni asta-sekin olib ketadi. Sahnada faqat Mahmudxo'ja Behbudiy, Abdulla Avloniy va Munavvarqori qoladilar. Aylanayotgan sahna bilan ovro'pacha teatr atributlari kira boshlaydi. Uch buyuk ma'rifatchi sahna oldiga chiqadilar.

Abdulla Avloniy: Alhosil, tarbiya biz uchun yo hayot, yo mamot, yo halokat, yo saodat, yo falokat masalasidur. Xalqni ko'zini ochmoq, madaniyatga yaqinlashtirmoq uchun teatruga kirishib, Turkistonning bir necha shaharlariiga borib, o'zbeklar orasida teatruga yo'l ochdim...

Behbudiy: Bizga teatr o'yin emas. Balki majlisi va'z va darsxonai ibratduri. Teatr bir oynadirki, jamiyatda bo'lgan noqisi olatlarni mujassam ko'rsatur. Boisi – tarbiya va sababi – taomil-u isloh bo'lur.

Munavvarqori: Assalomu alaykum! Millatdoshlar! Bugun millatimizning taraqqiysida eng ulug' kunlardan biridir. Siz-u biz Turkistonda – o'z yurtimizda, o'z tilimizda ovro'pacha teatru tomoshasini ko'rishga tuyassar bo'lib turibmiz. Bizningcha, mazkur joy teatru emas, balki ibratxonadur. Tomoshamiz

«Padarkush yoxud o'qimag'on bola holi» deb atalib, samarqandlik birodari azizimiz, millatimizning jonkuyari qozi Mahmudxo'ja Behbuuiy qalamiga mansubdur.

Sir emaskim, millatimiz necha o'n yillardan buyon gumrohlik qo'ynida yashamoqda. Yilt etgan yorug'imizni bid'at beshafqatlikda yo'q qilmoqda. Bizning bugun bul ibratxonada ko'rsatadigan tomoshamiz, ul zu'lmatni yorib chiqmoqqa bo'lgan urinish, xalqimizga ilm-u ma'rifatning afzalligi haqida so'z yurutmoqdir.

Bugungi kunni esda eslab qoling! Bugun o'zbekcha teatru tashkil topgan kundir.

Tomosha zali bo'y lab tantanali ovoz yangraydi:

«1914- yil 27- fevral o'zbek teatri dunyoga kelgan kun!».

(O'sha zamonalarda sahna yuzini ko'rib, hozirgacha o'ynalib kelinayotgan «Toshkentlik mehmon» komediyasidan parcha ko'rsatiladi).

Qorong'i sahnadan projektor nuri bir chetda o'ylanib o'tirgan odamni topadi. Uning ko'zlarini qorong'ilikka tikilgan... Bu rejissyor, ehtimol, Mannon Uyg'urdir.

Asta-asta sahna yorishib, repititsiya qilayotgan artistlar ko'rindilar.

Ular har xil qahramonlar qiyofasida. «Boshladik», deydi Mannon Uyg'ur.

G'ofur (Hidoyatov): Boy ota, keliningiz...

Boy (Jalilov): Obbo, kelinimizni ham tanirkanmiz-da!... Xo'sh, xo'sh...

Jamila (Qoriyeva): Kirib, boyga ta'zim qiladi.

Uyg'ur: To'xtang!.. Abror! Sen tushunmayapsan! «Boy ota, keliningiz» deganingda, boyga chuqur hurmating, Jamilaga bo'lgan cheksiz muhabbatning birvarakayiga bilinib turishi kerak. Tomoshabin bu holni aniq sezishi lozim.

Abror: Tomoshabin sezmadimi?

Uyg'ur: Yo'q, sezmadim! Hatto Ma'suma ham, Obid ham sezgani yo'q. Obid, sezdingmi?

Obid: Sezmadim desam, Abror xafa bo‘ladi. Xafa bo‘lgandan keyin bir bo‘kirsa, teatr binosi qulab tushadi.

Ma’suma: Voy!.. Mening boshimga qulab tushmasa bo‘ldi!..

Uyg‘ur: Jim!.. Jim!.. Qayta boshlaymiz!

Abror: Uf!.. Ma’suma charchadi, Uyg‘ur aka! Uch soatdan buyon shuni qaytaramiz!..

Ma’suma: Men charchaganim yo‘q.

Obid (hazillashib): Ma’suma charchamaydi. U biz horib o‘lgandan keyin ham charchamaydi.

Uyg‘ur: Boshladik...

Ular yana repititsiyani boshlaydilar. Musiqa boshlanadi. Endi bu repitisiya ovozsiz kechadi va sahna aylanib, ular asta-asta chiqib keta boshlaydilar.

Ovoz:

— Aylana boshladi sahna! Boshlandi!..

Ufurdi daholar ko‘ksidan ilhom.

Zalga so‘zlar emas, yurak tashlandi,

Charx urdi sahnada tarix-u zamon.

O‘zbekning zavqiga aylab rioyer —

G‘arb-u Sharq ruhining ziyofatida —

Ko‘rganni lol etdi Abror Hidoyat

Otelloning toshqin qiyofasida.

Ovoz:

— Uilyam Shekspir. «Otello».

1941- yilda Ladigin, Mannan Uyg‘ur.

1984- yilda Simonov va Rustam Hamidovlar tomonidan sahnalashtirilgan.

Abror Hidoyatovning magnit lentasiga yozib olingan ovozi yangraydi. So‘ng bu spektakldan kinolentasiga yozib olingan lavha ko‘rsatiladi.

Ovoz:

— O, san'at! Sen mudom ilohiy ilhom!
Yetarsan mangulik yolqinlariga —
Ayniqsa, jo'sh ursa davron-u inson
Shukur Burhonovning talqinlarida.

Sahnada Ayol qiyofasida To'ti Yusupova. U «Qiyomat qarz» spektakli holatidagi partnyori Shukur Burhonovni kutayapti.

Ovoz:

— O'lmas Umarbekov. «Qiyomat qarz».
Hasan Qo'chqorov va Rustam Hamidovlar sahnalashtirgan.

Yusupova: Shukur aka, tomoshabinlar kutyapti sizni...
Shukur aka, tomoshabinlar kutyapti...

Zal bo'ylab Shukur Burhonning ovozi yangraydi. U spektakldagi rolini boshlagan. Uning ovozinи eshitgach, To'ti Yusupova ham holatga kiradi. Sahnadagi aktrisa va go'yo xotiradan tirilib kelayotgan Shukur Burhonov bilan «Qiyomat qarz» spektaklidan lavha ijro etiladi.

Sahna aylanadi.

Ovoz:

— Vaqt toshni eritar, ammo yo'qolmas —
Mudom el dilida dahoning dardi,
Vaqt bilan tengma-teng har dam aylar bahs,
Navoiyning mangu dunyoday dardi.

Navoiy zamoni kelardi yaqin,
Shundoq eshitardik moziyning sasin —
Olim Xo'jayev-u Sora opaning
Tekkanda ilhomga to'la nafasi.

Ovoz:

— Uyg'un, Izzat Sulton. «Alisher Navoiy».

1945- yilda Mannon Uyg'ur, Nazira Aliyeva,
1991- yilda Turg'un Azizov sahnalashtirgan.

Sahnada yosh aktyorlar Guli va Alisher Navoiy qiyofasida. Ular rollarini ijro etmoq uchun kimdandir madad – ilhom kutayaptilar. Nihoyat, Navoiy – Olim Xo'jayevning va Guli – Sora Eshonto'rayevaning ovozi eshitiladi. Ular qayerdadir – ehtimol tomoshabinlar yuragida hanuz bu spektaklni ijro etayaptilar.

Yosh aktyorlar mahliyo bo'lib tinglamoq asnosida rolga kirib boradilar va spektaklni davom ettiradilar.

Ovoz:

– Qalblarda nur kabi yashamoq oson,
Tabassum, suhbatga topmoqlik qadr,
Ba'zida latifa, ba'zida doston...
FAQAT NABI RAQIM BO'IMOQ KERAKDIR!

Ovoz:

– Delmar. «G'ariblar».

1977- yilda Bahodir Yo'ldoshev sahnalashtirgan.

Nabi Rahimov va Sora Eshonto'rayevaning ovozlari boshlangan parchani Yayra Abdullayeva bilan To'ychi Oripov davom ettiradi.

Ovoz:

– Doim tinchlik bo'lsin zamon zaylida,
Bu dunyo osuda yo'llardan yursin!
Kelinlar qo'zg'olon qilsin mayliga,
Ammo qaynonalar sulk tuzib tursin!

Ovoz:

– Said Ahmad. «Kelinlar qo'zg'oloni».

1976- yilda Baqodir Yo'ldoshev sahnalashtirgan.

Bu spektakldan bir parcha o'ynaladi.

Ovoz:

– Dillarga hurlikning shamoli yeldi –
O'zbekning orzusi hamisha halol:
Xuddi Baxt misoli Istiqlol keldi,
Xuddi Quyosh kabi keldi Istiqlol.

Yuraklarga qo'ndi surur-u g'urur,
Quridi ko'zlarning armonli yoshi –
Jahonni o'zbekning shoniga burib,
Yorug' yo'l ko'rsatdi aziz Yurtboshi.

Qora davonlarni jasorat yiqdi,
Yechildi zamona qo'lidan tugun.
Otilib barobar sahnaga chiqdi,
Unut bo'lgan kecha va shonli bugun.

Istiqlol to'ylari qanday suyumli,
Har zotga qadrdon bu bayram oni –
Qarang, sahnanimizga tashrif buyurdi
O'zbekning shavkatli Sohibqironi.

Ovoz:

– Abdulla Oripov. «Sohibqiron».
1996- yilda Olimjon Salimov sahnalashtirgan.

Bu spektaklda Amir Temurning Xizr bilan uchrashgan sahnasi
olinadi.

Shu spektakldan parcha o'ynaladi.

Ovoz:

– Kecha va bugunni bo'lmas ajratib,
Zamondosh, bugunga qarasang – bekam:
Bu damlar Fitratning umri – hasrati,
Cho'lponning eng qiynoq orzusi – bu dam.

Ovoz:

— Usmon Azim. «Kunduzsiz kechalar».

Valijon Umarov sahnalashtirgan.

Spektaklning so'nggi sahnasi ko'rsatiladi. Sahna oxirida ko'rsatiladigan kinolavhaga bugungi kundagi ulug' voqealar ham kiritiladi. Prezidentimiz Islom Karimovning Milliy teatr binosi qurilishiga kelish lavhalari, albatta, ko'rsatilmog'i zarur.

Kinolavhadan so'ng tomosha qatnashuvchilari sahnaga chiqadilar.

Bu o'rinda «Teatr gimni» ijro etiladi.

Teatr gimni

Teatr! Hayotdan go'zal hayotsan,

Kuylasa — bayotsan, uchsa — qanotsan.

Ko'nglimdan nur berib yoqqan chiroqsan,

Zulmatga javobsan, nurga so'roqsan.

Teatr, eng yorug' tilaksan, azizim,

Teatr, yuraksan, yuraksan, azizim.

Nurlarga belanib shomda porlaysan,

Hamdardni dunyongga kulib chorlaysan.

Sahnangda qismatlar bir-bir yaralgay,

Ilohning nafasi dilga taralgay.

Teatr, eng yorug' tilaksan, azizim,

Teatr, yuraksan, yuraksan, azizim.

Bu qo'shiq davomida sahna gullarga va yog'duga to'lib boradi.

MATNIYOZ YUSUPOVNING 80 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN XOTIRA KECHASI SSENARIYSI

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2005- yil 25- mart
soat 13.30 da.*

Parda ochiq. Sahnada sozandalar ansambli uchun stullar qo'yilgan, mikrofonlar o'rnatilgan. Gilamlar solingan, gullar bilan bezatilgan. Sahnaning chap tomoniga minbar o'rnatilgan. O'ng tomoniga portret o'rnatish uchun joy tayyorlab qo'yilgan.

Uzoqdan qo'shnay ovozi eshitiladi. U tobora yaqinlasha boshlaydi, unga doira ovozi qo'shiladi. Doira qo'shilishi bilan minbarga boshlovchi chiqib keladi.

Uning ketidan Matniyoz Yusupovning portretini 2 ta yigit ko'tarib kirib, sahna o'rtasida to'xtaydilar. Qo'shnay va doira ovozi to'xtaydi.

Boshlovchi so'zlaydi.

Boshlovchi: Matniyoz Abdulniyozovich Yusupov 1925- yilda tug'ilgan.

O'zbekiston san'at arbobi. Davlat mukofoti sovrindori.

U «Xorazm qo'shig'i» operasini, «Gulsanam» baletini yozdi. «Simfonik poema», «Qahramonlik uvertyurasi», o'zbek xalq cholg'u asboblari orkestri uchun «Rapsodiya», «Torli kvartet», «G'azal fojeasi», «Uch pahlavon», «Dil oynasi», «Zuhraning jasorati», «Millioner o'g'li», «Respublika o't ichida» kabi musiqali drama va komediylar yaratdi. Fortepiano pyesalari, qo'shiqlar yozdi va xalq kuylarini qayta ishladi.

Ilmiy ishlari: Xorazm maqomlarini yozib oldi va «Qoraqalpoq xalq musiqasi»ning 7—8- tomlarini yozdi.

O'zbekiston san'at arbobi, Davlat mukofoti sovrindori Matniyoz Abdulniyozovich Yusupovning xotirasiga bag'ishlangan kechani e'tiboringizga havola qilamiz.

Qo'shnay va doira ovozi yangraydi, yigitlar portretni belgilangan joyga o'rnatadilar va chiqib ketadilar.

Boshlovchi: So'z Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat instituti «Xalq ashula va raqs ansambliga rahbarlik» kafedrasи mudiri, professor Tursunov Rahimatjon Tursunovichga.

R.Tursunov so'zi.

So'z tugagach.

Boshlovchi: So'z O'zbekiston Respublikasi Bastakorlar uyushmasi raisi Rustam Abdullayevga.

Rustam Abdullayev so'zi.

So'z tugagach, minbar olib chiqib ketiladi. Sozandalar o'z o'rinlarini egallaydilar. Boshlovchi sahna ortidan konsert nomerlarini e'lон qiladi.

1. «Aliqambar». Xorazm xalq kuyi. Sozandalar ansamбли ijro etadi.

2. «Yoshligim». Maksim Karimov she'ri, Matniyoz Yusupov musiqasi. Ashulachi qizlar ansamбли ijro etadi.

3. «Ne darkor». Maxtumquli she'ri, Matniyoz Yusupov musiqasi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Sharif Sultonov ijro etadi.

4. «Yondiraveʃma». Xorazm xalq lapari. 1- kurs talabasi Nargiza Yusupova ijro etadi, raqsida Dilshoda Usmonova.

5. «Feruz». Ogahiy g'azali. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Ahmadjon Dadayev ijro etadi.

6. «Gul ṭeraman». Jumaniyoz Jabborov she'ri, Matniyoz Yusupov musiqasi. Dotsent Matnazar Xudoynazarov ijro etadi.

7. «Yak parda suvora». Furqat g'azali. Dastur mehmoni Sharofjon Matchonov ijro etadi.
8. «Sabo». Navoiy g'azali. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Orolmirzo Safarov ijro etadi.
9. «Guspand». Ogahiy g'azali. Ashulachilar ansambl iじro etadi.

Konsertning so'nggi nomeri — «Guspand» qo'shig'idan so'ng, ansambl ishtirokchilaridan 2—3 yigit va qizlar Matniyoz Yusupov portreti poyiga gullar qo'yadilar. Hamma qarsak chaladi. Parda ortidan boshlovchi gapiradi.

Boshlovchi: Matniyoz Abdulniyozovich Yusupov hayot bo'lganlarida 80 yoshni qarshilagan bo'lar edilar.

Hamma sahnadan ikki tarafga chiqib ketadi, yana qo'shnay bilan doira ovozi, bir ozdan so'ng qo'shnayning ovozi asta-sekin uzoqlashib, tinadi.

**MUSO TOSHMUHAMMAD O'G'LΙ OYBEK
TAVALLUDINING 100 YILLIGIGA BAG'ISHLANGAN
ADABIY-BADIIY KECHA
SSENARIYSI**

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2005- yil 15- aprel
soat 13.30 da.*

Sahna ochiq. Simfonik musiqa yangraydi. Musiqa sadolari ostida sahnaga 5 ta yigit kirib keladi. Yarim doira shaklini egallaydilar. Zalga tikilib turib baravar so'zlaydilar.

Hamma: U Kim?

- 1-:** U — shoir.
- 2-:** U — yozuvchi.
- 3-:** U — akademik.
- 4-:** U — bardoshli inson.

Hamma: Uni nima qildilar?

- 1-:** Uni ardoqladilar.
- 2-:** Uni taqdirladilar.
- 3-:** Uni olqishladilar.
- 4-:** Uni gung-soqov qildilar.

Hamma: Undan nima qoldi?

- 1-:** Undan «Bolalik» qissasi qoldi.
- 2-:** Undan «Qutlug' qon» romani qoldi.
- 3-:** Undan «Navoiy» romani qoldi.
- 4-:** Undan yaxshi nom qoldi.

Hamma: U kimning farzandi?

- 1-:** U otasining farzandi.
- 2-:** U onasining farzandi.

3-: U bashariyat farzandi.

4-: U o'zbek xalqining farzandi.

Hamma: Uning ismi nima?

1- Uning ismi.

Hamma: Muso Toshmuhammad o'g'li Oybek.

Yigitlar hammasi o'tiradi, o'rtada Oybek tikka turgan bo'ladi.

Hamma: Uning Vatani qayer?

O'nilaridan turishadi.

Hamma: Uning Vatani – O'zbekiston!

Yigitlar Oybek bilan birga o'sha musiqa sadosi ostida chiqib ketadilar.

Sahnaga boshqa bir yigit kirib kelayotganda, sahna ortidan.

Boshlovchi: Oybek. «O'zbekiston» she'ri. Muhammadumar Isoqov o'qiydi.

Bir o'lkaki, tuprog'ida oltin gullaydi,
Bir o'lkaki, qishlarida shivirlar bahor.
Bir o'lkaki, sal ko'rmasa, quyosh sog'inar,
Bir o'lkaki, g'ayratidan asabi chaqnar.
Yaratildi bir shox asar, go'zal bir doston,
G'adir-budur mehnat qo'li bitgandir buni.
Kelajakning bahoridan olingen kuyi,
Xayollarga sig'maydi hech buning mazmuni.

2. «O'zbekiston». Oybek she'ri, Sherali Jo'rayev musiqasi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Orolmirzo Safarov ijro etadi.

3. «Qutlug' qon» romanidan inssenirovka qilingan sahnaviy ko'rinish. Hakimboyvachcha, Salimboyvachcha sahnasi. «Rejis-sura» bo'limi talabalari ijro etadilar.

Salimboyvachcha – *ükasi*.

Hakimboyvachcha – *akasi*.

Salimboyvachcha: Assalomalaykum, aka.

Hakimboyvachcha: Vaalaykum assalom, yaxshimisan?

Salimboyvachcha: Nima bo'ldi, xafa ko'rinasiz?

Hakimboyvachcha: Dadam uylanarmish, nima deysan?

Salimboyvachcha: Muncha tez? Oyimning hayit ma'rakasi o'tmasdan!

Hakimboyvachcha (*qo'lini siltab*): O'ldi-ketti. Joyi jannatda bo'lsin. Men ellikboshi bilan gaplashdim. Chol unga hamma sirini aytibdi.

Salimboyvachcha: Xo'p, qidirishsin. Ozoda, saranjom-sarishta, befarzand, xo'sh, yoshi ulg'aygan bir ayol topilsa, mayli. (*Hakimboyvachcha kinoya bilan kuladi*). Nima? Yosh xotin olmoqchimi? Tavba! (*Jahli chiqib*). Bu tengi odamlar uyda nomoz bilan, tasbeh bilan ovora.

Hakimboyvachcha: Salim, hali dadam tetik emish. Qartaygan chog'ida aysh-ishrat surmoqchi emish. Xo'sh, biz nimaga to'siq bo'lamic? Bilasan-ku, dadamning fe'lini, uning fikrini birov kesa oladimi? Hovliqma, uka, man sani maslahat uchun chaqirdim. (*Xo'mrayib*).

U yog'ini so'rasang, aytaymi, dadam Yormatga kuyov bo'lmoqchi! Gulnorga uylanmoqchi.

(*Salimboyvachcha o'rnidan sapchib turib, akasiga baqrayib goladi*).

Hakimboyvachcha: Nimaga titraysan? Ota rizosi, Olloh rizosi. Dadam qiz olmoqchi ekan, olsin. Uka, biz to'siq bo'lmaylik, cholning dili og'rimasin.

Salimboyvachcha (*baqrib*): Qo'limizda cho'ri bo'lib o'sgan qiz sizga, manga ona bo'lsin, oilaning boshiga chiqsin. Isqirt Yormat bizga bobo bo'lsin!

Hakimboyvachcha: Sekin! Sekin gapir! Xotinlar eshitsa, gapso'z chuvalashadi. Xo'sh, Gulnorga uylanmasa, boshqa bir kambag'alning qiziga uylanadi-da. Har qancha boy bo'lmasin, oldi-keti to'la nabira bo'lgan cholga durust oila qiz beradimi?

Salimboyvachcha: Qizmi, juvonmi, Gulnormi, baribir, men dadamning yosh xotin olishini xohlamayman! (*Sigaret chekib*). Nimaga kuyaman, aka, bilasizmi? Yosh xotin shartta-shartta tug‘averadi.

Bir vaqt kelib, dadamning kuni yetsa, Gulnorning churvaqalari bosh ko‘taradi. Ularga himoyachilar topiladi. Yaxlit davlat, bilmadim necha bo‘lakka bo‘linadi. Sag‘ir-nabiralarga ajratilsa, tog‘ ham uvoqlanadi.

Shunday qilib, Mirzakarimboy xonadonidan baraka uchadi. Siz bu narsalarni o‘ylamaysiz shekilli.

Hakimboyvachcha (*o‘ylanib qolib*): Bu yog‘ini o‘ylamagan ekanman, uka!

Bir iloj top. Six ham kuymasin, kabob ham. Behuda yonma, uka, bir aql top!

Salimboyvachcha (*akasining yoniga tiz cho‘kib*): Bunga nima deysiz?... Uylanmasdan ilgari dadam hamma dastmoyani, butun yer-suvni va boshqa mulklarni bizga hujjat qilib berib, muhr bilan mustahkamlasa. Boshqa narsa kerak emas. Keyin kimni olsa olsin, hech ishim yo‘q.

Hakimboyvachcha (*ukasiga qarab*): Juda soz. Ko‘p odamlar shunday qilishadi. Lekin cholga og‘ir botmasmikin?

Salimboyvachcha (*qo‘lini siltab*): Yo‘q, sira xafa bo‘lmaydi. Dadam boylikni biz uchun topgan. Gulnorga uylanishga jazm qilgan bo‘lsa, bu talabimizni rad qilmaydi. Bu shartga ko‘nmasa, men tamom noroziman.

Hakimboyvachcha: Norozi bo‘lishdan nima foyda? Dadangdan kechasanmi? U xohlagan ishini qilaveradi. Haligi fikr soz.

Man ertaga ellikboshi orqali dadamga bildiraman. Javobi qanday bo‘ladi, buni ayta olmayman. Har holda ko‘ndirishga harakat qilaman.

Uka, man uch-to‘rt kundan keyin Farg‘onaga jo‘nayman. Lekin sen cholning ko‘nglini zarracha og‘ritma, durustmi? (*Salimboyvachcha indamaydi*). Tushundingmi? Tushundingmi deb so‘radim sendan, Salim?

Salimboyvachcha: Tushundim, hammasiga tushundim.

Hakimboyvachcha: Tushungan bo'lsang, yur qani unda.
Chiqib ketishadi.

4. «Kel». E'tibor Oxunova she'ri, Komiljon Jabborov musiqasi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Hurriyat Isroilova ijro etadi.

5. «Navoiy» romanidan inssenirovka qilingan sahnaviy ko'rinish. Xusayin Boyqaro, Navoiy sahnasi. «Rejissura» bo'limi talabalari ijro etadilar.

Sahnada Xusayn Boyqaroning bir o'zi. Navoiy kirib keladi.

Navoiy (quloch ochib): Assalomu alaykum do'stim!

Boyqaro (rasmiy tus bilan): Vaalaykum assalom. Janoblarini qoshimga chaqirishimdan maqsad, xotirimga kelgan bir mulohazani bildirmoq edi. (*Sukut*). Janoblarini yangi bir vazifaga tayinlamoq fikriga keldim.

Bu vazifani mumkin qadar tez va ham sidqidil bilan qabul qilmoqlariga ishonurman.

Navoiy (gumonsiragan holda): Ne vazifa ekan?

Boyqaro: Biz sizni Astrobodga hokim qildik. Safarga tayyorlanmoqlari kerak!

Navoiy (o'ylanib): Bu qaroringizning asl ma'nosidan kaminani ogohlantiringiz. Men buning idrokiga ojizmen. Dilni ochmoq kerak edi. (*Titrap tabassum bilan*).

Ammo menga maqsadingiz fonus ichidagi o't kabi ravshan ko'rindi. Siz meni poytaxtdan yiroqlatib, xato qilmasam, ba'zi zotlarga yo'l ochmoq tilaysiz? Bilmadim, bu tadbir qanchalik to'g'ridir. Agar davlatga xayrli natija bersa, barchadan burun kamina quvonur. Qo'rqamenki, noxush oqibatlarga eltmasa deb.

Boyqaro: Men sizni Astrobodga yuborishdan maqsadim, Astrobod xazinalarini boyitishdir.

Navoiy: Ha, albatta. Baland himmatli, bohodir beklaringiz, oljanob vazifashunos mulozimlaringiz bo'lgani kabi davlat daraxtining gullarini balo quyunidek sovurmoqchi bo'lgan maxluqlar ham yo'q emas.

Ularning har biri shaharlarga, viloyatlarga ko'z tikur, dillari elga sadoqat, muhabbat bilan emas, oltin-kumush dardi bilan og'rigan. Kiyimlari, idish-tovoqlari oltin-kumush bo'lishiga qanoat qilmaydilar: etiklarining nag'ali ham oltindan bo'lsa!.. Xazina davlat uchun badandagi qon kabi zarurdir. Ammo bir yoqdan to'plamoq, ikkinchi yoqdan sovurmoq bilan xazina to'lib bo'lmas.

Hotamtoylikni bilib qilmoq lozim. Yomg'urni qurib qaqshagan boqqa emas, eltib toqqa quygan bulut saxiy deyilmas. Dastavval xazinani el manfaati uchun to'kmak kerak. Ziroatni, hunar va san'atni rivojlantirmoq, tijoratga e'tibor bermoq kerak. U vaqt, masalan, halol mehnat qilgan dehqonning ombori hosilga to'lgani kabi xazinangiz ham zarga to'lur. O'zga choralar bilan xazina boyitmoq oqilona harakat emasligi har kim uchun ravshan.

Boyqaro (*kamarini siqib*): Men sizni Astrobodga yubormoqni munosib ko'rdim. (*Baland ovozda*.) Har qanday bahona topsangiz ham, qarorimdan voz kechmasmen!

Navoiy: Meni Hirotdan quvmangiz, yolg'iz qalam va daftarlarim bilan yashamoqqa ijozat beringiz. Hech qanday rasmiy vazifaga xohishim yo'qligini xazratlariga ko'p daf'a arz etgan edim. Shoyad unutmagan bo'lalar.

Boyqaro (*jahl bilan*): Hargiz iloji yo'q!

Navoiy: Xo'b, men har qanday jabr tog'ini ko'tarmoqqa hozirmen. (*Keskin, dadil*).

Lekin ichi qora zotlar yaxshi bilsinlarki, men qayerda bo'lmayin, haqiqatni qo'ruqlarmen.

Bayqaro jahl bilan shahdam qadam bosib chiqib ketadi. Navoiy orqasidan qarab g'azal o'qiydi.

Shohning munlug' mushavvashlar ila ne nisbati,
Komronlarning balokashlarga qaydin ulsati.
Ul ki qahr etsa qilichidin damodam qon tomar,
Bag'ridin qon totguchilar bilan ne jinsiyati.
Vasl nushi birla jon tomganga vah ondin ne g'am,
Kim to'ladir zaxri qotil birla joni furqati.

Daxr qilgondin' yalangboshini teng tufrog' ila,
Qayda bilsin kim nedur majruh ko'nglim holati.
Qo'y bu so'zni-yu, bo'l holimdin ogoh, ey rafiq,
Arslonki qo'lga chirmashgay girivi shafqati.
Ishq jomin, ey Navoiy, tark qilmoq saab erur.
O't aro tengdur quruq yo ho'l yog'ochning firqati!

6. «Ushshoq». Navoiy g'azali, xalq kuyi. O'zbekiston xalq hofizi Mahmudjon Tojiboyev ijro etadi.

7. «Oybek zamondoshlari nighida» sahnaviy ko'rinish. G'afur G'ulom, Hamid Olimjon, Zulfiya, Komil Yashin, Xomil Yoqubovlar. «Rejissura» bo'limi talabalari ijro etadi.

Sahnaga ko'tarinki ruhda Oybekning zamondoshlari G'afur G'ulom, Hamid Olimjon, Zulfiya, Komil Yashin, Xomil Yoqubovlar kirib kelishadi.

H. Olimjon: Qanday ajoyib voqeа bo'ldi-ya, do'stimiz Oybek 38 yoshida — akademik. Uni birinchi bo'lib, biz yaqin do'stlari tabriklashimiz kerak. G'ofur aka, qani boshlang.

G'. G'ulom: Akaginang aylangurlar, bo'ladijan bola boshidan ma'lum, ana, ishonmasalaring yaqin do'sti Xomil Yoqubovdan so'ranglar.

X. Yoqubov: Oybek ko'p kitob o'qir edi. Kitoblar orasida ruscha, turkcha, ozarbayjoncha, hatto tatarchasi ham bo'lardi (*hamma kulib yuboradi*).

Ko'p mutolaa qilar, yolg'iz qolib ko'p o'ylar, hatto yurganda ham o'ychanlikni tark etmasdi. U ishda ham, xattiharakatida ham, ijodida ham samimi, halol va to'g'riso'z, dilidagini tilida izhor qilishga o'rgangan.

G'. G'ulom: Qani, Komil Yashin, sizda fikr bor shekilli?

K. Yashin: Albatta, jahon adabiyoti klassiklari asarlarini o'zbek tiliga tarjima qilgan Oybek milliy adabiyotning oltin fondini juda ham boyitdi. Oybek o'zbek tiliga Pushkinning «Yevgeniy Onegin», Lermontovning «Maskarad», Gyotening «Faust»idan ayrim parchalar, Gomerning «Iliada»sidan namunalar tarjima qildi.

G'. G'ulom: Komil Yashin o'z fikrini odatdagidek ilmiy tahlil asosida bayon qildi (*hamma kuladi*). Mushoirani Hamid Olimjon davom ettiradi.

H. Olimjon: Oybek prozada shoir-u, poeziyada prozaikdir. U eng mayda ikir-chikirlarni she'rda kuylay biladigan talantli shoirdir.

U kishilar portreti, ko'z va qosh harakatlarini juda ochiq tasvirlab beradi.

Shu bilan birga uning prozasi lirik poeziya darajasiga kira oladi, yurakning nozik torlarini chertib o'tadi.

G'. G'ulom: Bay-bay, naqadar shoirona ta'rif (*hamma kuladi*).

Zulfiya: G'afur aka, bir ilhom kelib qoldi. Oybek domlaga atab bir to'rtlik aytay.

Shodman, adib bilan bir suv, bir tuproq,
Bir elga farzandlik ortirar faxrim,
Shodman: kezib, sezib serob va chanqoq,
Yaratishning dardi, baxtidir maxri.

Hamma: Ofarin, ofarin.

G'. G'ulom: Shoир Hamid Olimjonning shoira rafiqasidangina shunday hozirjavoblikni kutish mumkin (*hamma kuladi*). Tan berib aytish kerakki, Oybek g'oyatda bardoshli, quntli, zahmatkash ijodkorligini bizning adabiyot tarixida kimga o'xshatish mumkin?

Oybekning o'ziga, Oybekka o'xshatish mumkin. Asarlarini o'qib ulgurolmaysan, yangi bir asar bilan «Mana men» deb ro'parangda tabassum qilib turadi.

(*Kulg'i*).

H. Olimjon: G'afur aka, siz o'zingiz ham domla Oybek bilan birga akademik bo'ldingiz. U yerdan chiqib to'g'ri sizni tabriklagani bormoqchi edik.

G'. G'ulom: Meni ham mana shunaqa quruq so'zlar bilan maqtamoqchimidinglar, oson qutilmoqchimidinglar, ham-mang bitta-bitta tog'ora ko'tarib borasanlar (*kulg'i*). Avvalo

Oybek domlani tabriklash kerak, chunki u kishi Navoiy bobomizning etaklarini ushlaganlar. Qani, orqamdan Oybeknikiga olg'a!

Hazil-mutoyiba bilan chiqib ketishadi.

8. «Xat yozdilarmu?». Chustiy g'azali, xalq kuyi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Ahmadjon Dadayev ijro etadi. Raqsida O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Xumora Ixtiyorova.

9. «Tamanno». Kamtar she'ri, Jabborov musiqa. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Orolmirzo Safarov ijro etadi.

Tadbirning so'nggi qo'shig'idan so'ng, mahobatli musiqa va Oybek haqidagi she'r parda ortidan baland o'qiladi.

Nohaq zarbaldan bo'lding ming tilim,
Hayotga qaytardi yam-yashil o'tlar.
Yo'lingni to'smoqchi bo'ldi zabitlar,
Seni yengo'madi xiyonat, dilim.
Tunlari yurakni hovuchlagan dam,
Alam daftaramga bitganida she'r,
Olis-olislardan keldilar purg'am,
Taskin bermoq uchun hazrat Alisher.
Etaklarin o'pdim shivirlab: «Pirim»,
Va sezdim bilakda paydo bo'ldi kuch,
Angladim, Sen borki, boshqa narsa — puch,
Shundan qog'oz yondi — yondirdi she'rim,
Kuydi, kul bo'lindi, chiqmadi jonim,
O'chmadi ovozim, so'nindi qonim.

She'r o'qilayotgan vaqtida sahnaga asta yurib, kulimsirab Oybek kirib keladi.

Uzoqlarga tikiladi. Musiqa tingach, Oybek «Tovushim» she'ridan parcha o'qiydi.

Og'aynilar! Davrimizni qalbga solganman.
Cho'llardagi sarob izin anglab olganman.
Kurashadi ikki to'lqin qarab turaymi?
Yosh tarixning temir qo'lin chetga buraymi?
Yo'q. Bolg'alar po'lat safi ila boraman.
Yong'in, kurash, janglar sari ko'krak ochaman.

Biroz sukut saqlagach zalga qarab xitob qiladi:
Shunday erkin, ozod, ajoyib mamlakatimizda erishilgan
g'alabalarimizga men kichik, nihoyat kichik bir hissa qo'sha
olganim uchun quvonaman. Meni tarbiyalagan, voyaga yetkazgan
ona-Vatanimdan, o'zbek xalqidan ko'p minnatdorman.

*Yana tabassum bilan asta yurib chiqib ketadi.
Fonda «O'zbekiston» qo'shig'i avji jaranglab turadi.
Musiqa fortepianoda ham bo'lishi mumkin.*

«TANBUR NOLASI VA DUTOR SEHRI» NOMLI KONSERT-SPEKTAKL SSENARIYSI

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2006- yil 27- yanvar
soat 14.40 da.*

Parda ochiq. Sahna yarim qorong'i. Tanbur va dutorda «Na qildim man sanga yorim» kuyidan parcha yangraydi. Sahna o'rtasiga supa o'rnatilgan, ko'r pachalar solingan. Sahnaga yelkasiga tanbur osgan, janda kiygan Mashrab kirib keladi.

Mashrab: Mening sevgilimni, jon-u jahonimni, birinchi muhabbatimni Ofoq Ho'jaga nazira qilib Qashqarga olib ketdilar.

G'azal o'qiydi. «O'rtar».

Endi menga dunyo qorong'i, muhabbatim chirog'ini so'ndirmoqchi bo'ldilar, lekin men uni izlab Qashqarga yo'l olaman.

«Namangandan ketar bo'lsam meni yo'qlar kishi bormu» g'azalidan 4—6 misra o'qiydi.

Mening yupanchim ham, hamrohim ham endi sensan tanbur.

Tanburni chertib chiqib ketadi. U tanburni qo'lga olishi bilan sahna yorishib, milliy kiyimda cholg'uchi sahnaga chiqib, supaga o'tirib «Giryā»ni tanburda chaladi.

1. «Giryā».

Sahnaga Yusufbek Hoji va O'zbek oyim kirib keladilar.

O'zbek oyim: Hojim, kuzatdingizmu? (*Yusufbek hoji boshini irg'aydi*). Ketdimu?

Yusufbek Hoji: Ha, Otabek Marg‘ilonga ketdi.

O‘zbek oyim: To‘xtata olmadingizmu?

Yusufbek Hoji: Uning Kumushga bo‘lgan birinchi muhabbati
mening hojilik martabamdan ustun chiqdi.

O‘zbek oyim: Hojim, ko‘zingizda yoshmu?

Yusufbek Hoji: Otabekni Ko‘kcha darvozasidan kuzatib
qaytayotsam guzarda Mulla To‘ychi hofiz «Ushshoq»ni
kuylayotgan ekanlar. Ko‘nglim buzilib ketdi. Axir, Otabek ketib
yuragimning bir cheti uzilib qoldi-da. Farzandimiz-ku.

O‘zbek Oyim ham ko‘zlariga yosh olib sahnadan chiqisha-
yotganda, hofiz chiqib «Ushshoq»ni kuylaydi.

2. «Ushshoq».

Sahnaga Otabek bilan Kumush va Hasanali kirib keladilar.

Hasanali: Otabek, siz shu yerda turing, men hozir ayachamni
chaqirib kelaman.

(*Otabek ketayotganda, sekin Kumush kirib keladi. Ko‘ri-
shadilar*).

Kumush: Siz qochqoqsiz.

Otabek: Siz quvloqsiz.

Kumush: Meni sog‘indingiz-mu?

Otabek: Sog‘inganda qandoq. Kunlarni tunlarga ulab visol
onlarini kutdim. Yaratganga shukur, yetishdim. Siz birinchi
muhabbatimsiz-ku.

G‘azal o‘qiydi.

Sizchi, siz ham sog‘indingizmu?

Kumush: Sog‘inganda qandoq. Tunlarni kunlarga ulab visol
onlarini kutdim.

Yaratganga shukur, yetishdim. Siz birinchi muhabbati-
msiz-ku.

(*Ikkovlari kulishadi. Kumush ham g‘azal o‘qiydi*).

Sog‘indim deb yana yolg‘on so‘ylamang, men yo‘g‘imda kim
bilan dardlashdingiz?

Otabek: Dutor bilan.

Qo‘liga dutor oladi. Ikkovlari sekin chiqib ketadilar.

Sahnaga xonanda chiqib, supada «Dutorim» qo'shig'ini ijro etadi.

3. «Dutorim».

Sahnaga Anvar bilan Ra'no chiqib keladilar. Ikkovlari «Mehrobdan chayon»dagi Anvar va Ra'no she'riy bellashuvini o'qiydilar.

Anvar: Ra'no, tasanno, she'r bobida sizga teng keladigani yo'q.

Ra'no: Muhabbat bobida ham sizga teng keluvchi yo'qdir, barno yigit.

Anvar: Bu muhabbat ikkimizning birinchi muhabbatimizku. Biz uni e'zozlab, bir umr o'zimiz bilan qalbimizda asraymiz.

Ra'no: Anvar aka, muhabbatimizni ramziy ma'noda nimaga o'xshatasiz?

Anvar (biroz o'ylanib): Tanburga.

Ra'no: Nega endi?

Anvar: Uning torlarini ikki qalbning torlariga, uning nolalariga o'xshataman va bizning uyimizda devorda, albatta, tanbur osig'liq turadi.

(*Sahnadan chiqib ketishadi*).

Supaga xonanda chiqib «Tanbur» qo'shig'ini ijro etadi.

4. «Tanbur».

Sahnaga Majnun chiqib keladi. U uzoqlarga tikilib, Laylini izlaydi.

Majnun: Mening sevgim, anduhim, sevikli yorim Layli, qaydasan? Nega bizning sevgimizga, birinchi muhabbatimizga qarshi chiqdilar? Layli, sensiz menga dunyo qorong'i. Ishqingda telba bo'ldim. Layli!

Sahnaning narigi tarafida Layli sarob shaklida ko'rinishib g'azal o'qiydi. Majnun unga intiladi, lekin Layli g'oyib bo'ladi. Majnun yerga yotgan holda g'azal o'qiydi.

Majnun: «Kecha kelgumdir debon, ul sarvi gulruh kelmadi». (*Layli paydo bo'lgan tarafga intilib chiqib ketadi*).

Sahnada «Munojot» qo'shig'i raqsi bilan ijro etiladi.

5. «Munojot».

Sahnaga Tohir va Zuhra chiqib keladilar.

Tohir: Zuhraxon, shoshmang, buncha shoshasiz?

Zuhra: Tohirjon, bog'da sayr qilib yurganimizga ham ancha bo'ldi, yana ayrimlarning ko'zi tushmasin.

Tohir: Zuhraxon, qushlarning sayrashini eshityapsizmi? Ular nimani olqishlashayapti, bilasizmi?

Zuhra: Nimani?

Tohir: Ular bizning sof, beg'ubor birinchi muhabbatimizni olqishlashayapti.

(*G'azal o'qiydi. Zuhra javob qaytaradi*).

Zuhra: Tohirjon, boring endi biz qizlar bilan dutor mashq qilmoqchimiz.

Tohir: Zuhraxon, dutor sehrli soz, iltimos, unda muhabbatimizni tarannum eting.

Zuhra: Xo'p bo'ladi. Qizlar kelishayapti, boring, ko'rib qolishsa malomatga qolaman.

(Qizlar kulishib kirib kelishib, «Dutorim» qo'shig'ini ijro etishadi).

Qizlardan biri: Qizlar, Zuhraxonning to'yida aytadigan «Yor-yor» ni ham bir aytaylik.

6. «Dutorim», «Yor-yor».

Sahnaga Farhod va Shirin chiqib keladilar.

Shirin: Farhod, ayingchi, Vataningiz qanday o'lka?

Farhod: Uning tuprog'ida zar qaynaydi, ariqlarida sut oqadi, bog'larini bulbul makon qilgan, tog'larini burgut oshiyon qilgan. Yigitlari mard o'g'lon, qizlari hur-u g'ilmon.

Shirin: Unda seni arman o'lkalariga nima yetaklab keldi?

Farhod: Ishq-muhabbat, sizga bo'lgan birinchi muhabbat.

Shirin: Sen meni ko'rмаган eding-ku?

Farhod: Tushimda ko'rib oshiq bo'ldim va seni izlab shu o'lkalarga keldim.

Shirin: Yo'lda boshqa malikalar uchramadimi?

Farhod: Uchradi, men sendagini topmadim.

Shirin: Mard yigit, sen mening birinchi muhabbatimga erishding.

Qisqa-qisqa g'azal o'qiydilar va chiqib ketadilar.

Sahnada «Topmadim» qo'shig'i ijro etiladi.

7. «Topmadim».

Sahnaga Ravshan va Zulkumor kirib keladilar.

Ravshan: Zulkumor, men yuborgan sovchilarga yana rad javobini beribsiz?

Zulkumor: Nima uchun ekanligini sezmadningizmi?

Ravshan: Men, bizning bir-birimizga bo'lgan birinchi muhabbatimizni isbotlash uchun barcha shartlaringizni bajardim chog'i?

Zulkumor: Ha, bajardingiz, lekin kishining ko'nglini sel qiluvchi bir soz borki, uni eshitmak jannat qushi ovozini eshitish bilan tengdir.

Shu sozni topib sho'x bir kuy va qo'shiq ijro ettirsangiz, muhabbatimizni yanada mustahkamlagan bo'lasiz va men sovchilaringizga rozilik bildiraman.

Ravshan (*o'ylab qoladi va birdan yuzi yorishib, javob beradi*): Topdim. Bu — tanbur.

Zulkumor: Ofarin.

Ravshan: Yuring, sozandalar muntazir.

Chiqib ketadilar.

Sahnada «Buxoro maqomi» raqsi ijro etiladi.

8. «Buxoro maqomi» raqsi.

Sahnaga Bahodir bilan Shahnoza kirib keladilar.

Bahodir: Shahnoza, sevgilim, azizim, mening birinchi muhabbatim, mana, biz necha yil kutgan shirin orzularimizga yetishdik.

Ota-onalarimiz rozi, yaqin orada to'yimiz bo'ladi.

Shahnoza: Ha, Bahodir aka, biz bir-birimizni uzoq sinadik. Muhabbatning barcha orzu-havas va qiyinchiliklarini yengib o'tdik. Bahodir aka, biz birinchi muhabbatimizga bir umr sodiq qolaylik.

Ikkovlari I misradan g'azal o'qiydilar.

Bahodir: Shahnoza, bilasanmi, men, men to'yimizga «Xo'ja», Samandar, «Setora», «Shohruhxon», «Firdavs-N», «Bojalar» va yana bir qancha zo'r artistlarni aytib qo'ydim.

Shahnoza: Rok to'y bo'lar ekan-da. Milliy kuy va qo'shiqlardan ham bo'ladimi? Men.....

Bahodir: E, qo'ysangchi o'sha «cholskiy»larni. Bizniki sovremenniy to'y bo'ladi. Muzikaning zo'ridan 7 mahalla uxlamaydi.

Shahnoza: Bahodir aka, men to'yimizda sevgi, muhabbat, sadoqatni zamonal osha xalqimizga yetkazib kelayotgan tanbur va dutor ham bo'lishini, ular ijrosida ajoyib kuylar, masalan, «Chertmak»ni eshitishni istayman.

Bahodir: Jonim, Sizning orzu-istagingiz men uchun qonun. Tanbur va dutor, albatta, bo'ladi. Demak, «Chertmak».

Shahnoza: Ha, mening Bahodirim — «Chertmak».

Sahnada dutorda «Chertmak» chalinadi.

9. «Chertmak».

Kuy oxirlab qolganda barcha qahramonlar sahnaga chiqadilar va zalga murojaat qiladilar.

Yusufbek hoji: Farzandlarim, Vatanni seving, millatni ardoqlang, uning san'atini asrang. Siz uni avaylab-asrab kelgusi avlodga topshiring. Tanbur nolasi va dutor sehri doimo qalbingizda bo'lsin.

Otabek: Biz o'z sevgimizga va birinchi muhabbatimizga sodiq qoldik. Muhabbatimizning quvonch va tashvishlarini tanbur nolasi va dutor sehri orqali bir-birimizga izhor qildik. Doimo birinchi muhabbatiningizga sodiq qoling, tanbur va dutorni unutmang.

Bahodir: Biz navqiron avlod, Sizning o'gitlaringizga sodiq qolamiz, sevgimizni, birinchi muhabbatimizni avaylab-asraymiz.

(Zalga). Kelinglar, tengdoshlar, milliy qahramonlarimiz oldida birinchi muhabbatimizga sodiq qolishni isbotlash uchun «Birinchi muhabbatim» qo'shig'ini birga kuylaylik.

Sherali Jo'rayevning «Birinchi muhabbatim» qo'shig'i yangraydi, hamma birga kuylaydi.

«NAVRO'Z — 2001» bayram ssenariysi

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2001- yil 21- mart
soat 13.00 da.*

Parda yopiq. Uzoqdan surnay navosi eshitiladi. Surnay tovushi asta-sekin yaqinlashadi. Unga bedananing sayrashi, qushlar ovozi, suvlarning shildirashi qo'shiladi. Parda ortidan masxarabozlar chiqib kelishadi. Galma-gal:

— Ehe, he, he, odamlar, tabiat uyg'onmoqda, fasli bahor kirib kelmoqda. Navro'zi olam yurtimizga tashrif buyurmoqda. Hamma maydonga. Ana, ana, 2001- yilning, XXI asrning, «Onalar va bolalar» yilining Navro'zi olami kirib kelmoqda. Ehe, he, he.
(Kirib ketishadi).

Surnay tovushi pasayib, bolachaning qiqirlab kulgan ovozi eshitiladi. Keyin ona «alla»si eshitiladi. Alla pasayib, parda ortidan bahor haqida to'rt misra she'r o'qiladi:

Novdalarni bezab g'unchalar,
Tongda aytdi hayot otini.
Va shabboda qurg'ur ilk sahar,
Olib ketdi gulning totini.

She'r tugagach, surnay ovozi balandlashadi va parda ochilib, sahnada tayyor turgan karnay, surnay, nog'ora, doiralar jo'rligida sho'x tantanali kuy yangraydi. Kuy tugagach, parda yopila boshlayotganda parda ortidan:

— Tabrik uchun so'z, institutimiz rektori To'rayev Aziz Oppovichiga.

Rektor tabrige.

Tabrik tugab, rektor pastga tushayotganida parda ochiladi va sahnaga raqqosalar chiqib G'. Boytoyevning «Boychechagim» qo'shig'iga raqs tushadilar. Raqs tugagach, masxarabozlar yugurib chiqishadi.

1- masxaraboz: E, barakalla, rahmat, rahmat.

2- masxaraboz: Kam bo'l manglar.

1- masxaraboz: Hoy-hoy odamlar, qani-qani, hamma maydonga.

2- masxaraboz: Navro'zi olam bellashuviga shoshilinglar, antiqa tomosha guvohi bo'linglar.

Sahnaga karnay-surnay navolari ostida bayram ishtirokchilari kirib keladilar.

(Kuy to'xtaydi).

1- masxaraboz: Menga qaranglar, menga qaranglar, hozir bu yerga Navro'zoy tashrif buyurar emishlar.

2- masxaraboz: Biz Navro'zoya elimizning betakror san'atini namoyish qilaylik bo'lmasa. Eshitishimizga qaraganda, Navro'zoy bizlarga «surpriz» tayyorlab qo'yanmishlar.

1- masxaraboz: Qani bo'lmasa kelgunlaricha bir qaytarib olaylik-a, yana uyalib qolmaylik. Qani qo'shiqchilar, boshlanglar.

«Chashma» talabalar folklor-etnografik jamoasi ijrosida «Oh yali, yali» lapari raqsi bilan.

Masxaraboz qo'lida qoshiq bilan chiqib, undan ovoz chiqarmoqchi bo'ladi.

2- masxaraboz: E, menga qara, nima qilyapsan o'zi?

1- masxaraboz: Ko'rmayapsanmi, qoshiqdan ovoz chiqarmoqchiman.

2- masxaraboz: Chumchuq so'ysa ham qassob so'ysin, ana, ko'rib qo'y.

Tayoqcha, qoshiqlar va likobchalar bilan raqs.

1- masxaraboz: «O'raga sichqon tushdi guldir-gup». Keyingi o'yining nomi shunaqa.

Hamma kulib yuboradi.
«Guldir-gup» o'yini.

2- masxaraboz: Qoyil, sizlarga ana bitta lapar mendan sovg'a.
«Lapar».

- 1- masxaraboz:** Kelishdi, kelishdi, askiyachilar kelishdi.
2- masxaraboz: O'tgan yilgi qo'qonliklarmi?
1- masxaraboz: Yo'q, o'zimizniki, «mestniy».
2- masxaraboz: Payrov, «zamonaviy qo'shiqlar».

Askiya «Qo'shiqlar payrovi».

1- masxaraboz: Mana bu nima? (*Qo'g'irchoq ko'tarib chiqadi*). Mana bu-chi? (*Yana bitta qo'g'irchoq olib chiqadi*).

2- masxaraboz: Qo'g'irchoq. Xo'sh, nima qilibdi?
1- masxaraboz: Men hozir ularga jon kiritaman.
2- masxaraboz: Sen-a, ha-ha-ha (kuladi).
1- masxaraboz: Qarab tur, ippa, chippa, sippa, sip, sip, chu.

Qo'g'irchoqlar jonlanadi.

«Qo'g'irchoqlar» klipi.

2- masxaraboz: Menga qara, yurtimizda nechta raqs maktabi bor?

1- masxaraboz: 3 ta.
2- masxaraboz: Aytchi, ularning qaysi biri zo'r?

1- masxaraboz: Hozir musobaqada ko'rasan.
1) Farg'ona usuli;

- 2) Buxoro usuli;
- 3) Xorazm usuli.

Qo'shiq so'nggida hammalari baravar raqsga tushadilar.
Hamma qiyqirib chapak chalayotganda:

2- masxaraboz: Hoy to'xtanglar, to'xtanglar hammalaringizni Halim bobo chaqirayaptilar. Halim kovlagani ko'maklashib yuborar ekanmiz.

1- masxaraboz: Nima, Halim bobonikini kovlagani borar ekanmizmi?

2- masxaraboz: E, yo'q, tansiq taom Halimni kovlagani, go'shtdan tayyorlanadi.

1- masxaraboz: Ha, shunday demaysanmi, Navro'zoy kelib qolsalar-chi? Kim kutib oladi?

2- masxaraboz: Ana, bir guruh yigit-qizlar qaytishayapti, ular yo'qligimizni bildirishmaydi. (*Yon tomonga*). Hoy yigit-qizlar, navbat sizlarga, bizlar tezda qaytamiz.

(*Yon tomongan*): — Xo'p bo'ladi.

Estrada qo'shiqlari.

Hamma qaytib keladi.

2- masxaraboz: Ana, ana, Navro'zoy kelyaptilar.

Navro'zoy kirib keladi.

Navro'zoy: Assalomu alaykum.

Hamma: Vaalaykum assalom. Xush kelibsiz!

1- masxaraboz: Navro'zoy, sizga elimiz, yurtimiz ma'qul bo'ldimi?

Navro'zoy: Sizning jannatmakon o'lkangizga qanchalar oshiqqanimni bilsangiz edi.

2- masxaraboz: Navro'zoy, Navro'zoy. Sizga bitta savolim bor. Nima uchun biz sizni intazorlik bilan kutamiz?

Navro'zoy: Chunki men sizlarni sog'intirib yashagim keladi.

(O'rnidan turib Yu.Usmonova fonogrammasida «Sog'intirib yashagim kelar» qo'shig'idan bir qism aytib beradi).

1- masxaraboz: Navro'zoy, eshitishimga qaraganda bizga «syurpriz» tayyorlab qo'ygan emishsiz?

Navro'zoy: Sizning elingiz meni o'ziga shunchalik rom etdiki, men o'zimni mana shu xalqning farzandi deb bilishga tayyorman. «Syurprizm» shuki, men bunday jannatmakon o'lkada abadiy qolaman. O'zbek xalqi endilikda mening xalqim.

Olqishlar yangraydi.

Finalda «Mahallada duv-duv gap» filmidan «Karnaval» qo'shig'i yangraydi.

«NAVRO'Z – 2002» bayram ssenariysi

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2002- yil 21- mart
soat 11.00 da.*

Bezatilishi: bahoriy, bayramona.

Sahna ochiq. Chaqiriq musiqasi. Turnalar tovushi. Bola-larning «Turna, turna keldi» degan tovushlari eshitiladi. Sahnaga 8—9 yoshlardagi qizcha yugurib chiqadi.

Qizcha: Buvi, buvijon, qayerdasiz, buvi?

Tomosha zalidan doka ro'mol o'ragan buvi o'rnidan turib, sahnaga chiqadi.

Buvi: Labbay bolam, bu yerdaman, tinchlikmi?

Qizcha: Buvi, avvalam bor sizni, bувамни bayramingiz bilan tabriklayman.

Buvi: Qanday bayram, qizim?

Qizcha: Axir 2002- yil «Qariyalarni qadrlash yili» deb e'lon qilindiku, demak, sizlarning bayramingiz-da.

Buvi: O'rgilib ketay qizim, rahmat, hammalaringizni umrlaring uzoq bo'lsin, bizning yoshimizga yetib, undan ham o'tib yuringlar. Nima demoqchi eding, qizim?

Qizcha: Ha-ya, buvijon, turnalar kelishdi, uzun-uzun arg'imchoq solib kelishdi. Suyunchi bering.

Buvi: Sendan suyunchi aylansin qizim. Xudoga shukur, yetkazganina shukur, demak, «Navro'z» kelibdi. Endi sening, sizlarning, yoshlarning bayramingiz muborak bo'lsin. Boraql, hammani chaqir. Aka-opalaring sumalakka olov yoqishsin, ko'k somsaga o'tlar terishsin. Karnay-surnay chalib tantana qilishsin.

Qizcha: Aka, opa, Navro'zi olam kelibdi. Hamma tan-tanaga.

Buvi: Yetkazganingga shukur. Omin, eson-omon sog'u-salomat Navro'zlarga yetkazganiga shukur. Yurtimizga tinchlik-xotirjamlik ato qilgin. Hosillarimizga o'zing baraka bag'ishlagin. Bemorlarga shifo, yoshlarga umr, qarilarga imon bergen. Yanagi yil Navro'zlarga el-u yurt bilan omonlikda yetkazgin, ollohu akbar. Qarilik qursin, nevaramga suyunchi bermabmanku, hoy Barchinoy, shoshma bolam. (*Qizchani izlab, chiqib ketadi*).

Changovuz ovozi, qushlar sayrashi, suvlar shildirashi, turnalar tovushi eshitiladi. Sahnaga nog'orachi chiqib kelib, nog'orani o'rnatadi. Surnayni yonidan olib qo'yadi. Doirachilar tabiatga mahliyo bo'lib chiqib keladilar.

Urib chalinadigan asboblarda kompozitsiya ijro etadilar.

Boshlovchi (sahna ortidan) to'rt misra she'r o'qib, tabrik uchun so'zni institut rektori Aziz Oppoqovich To'rayevga beradi.

Tabrik tugagach, Fotima-Zuhra Islomovalar G'. Boytoyevning «Mayda qadamingdan akang» qo'shig'iga raqs tushadilar.

Raqs.

Sahnaga 2 yigit chiqib keladi. Ulardan biri turli harakatlar qiladi.

1- yigit: Hey, senga nima bo'ldi?

2- yigit: G'alati bo'lib ketyapman. Xuddi yuragim qinidan chiqib ketayotgandek. Tongda vaqtli uyg'onib ketyapman. O'zim-dan-o'zim kulaman, chopib ketaman. Ayniqla... ko'rganda. Turli harakatlar.

1- yigit: Tushunarli, tushunarli.

2- yigit: Nima tushunarli?

1- yigit: Bahor, Navro'z, yoshlik, sevgi-muhabbat... Menga qara, o'ziga aytdingmi?

2- yigit: Aytolmayapmanda. O'zini ko'rsam «haligidek» bo'lib qolaman, shuning uchun ukasiga aytdim.

1- yigit: Ukasiga (*kuladi*) nima deding?

2- yigit: «Opangga ayt» she'rin o'qib berdim.
«**Opangga ayt**» she'ri.

1- yigit: Qoyil, boplabsanku, iye, ana, kelyapti.
Hozir aytasan.

2- yigit: Yo'q, yo'q, nimalar deyapsan. Yur qochamiz. Yonida dugonalari ham bor ekan. Yur, yursangchi.

1- yigit: Ha mayli, qani, ularni kuzataylikchi.

Qizlar kirib kelishadi.

1- qiz: Dugonajon, mana shu yerda hech kim yo'q, dardingni aytaqol. Yengil tortasan. Ismini aytmasang ham, ta'rifini keltir.

2- qiz: Mayli dugonajon, bo'lmasa ta'rifini keltiraman.

«Qari navo» qo'shig'i.

1- qiz: Qoyil, shunday yigitga ko'ngil qo'yibsan. Voy o'lay, men ham g'alati bo'lib ketyapmanku.

2- qiz: E, yuringlar, hali ko'k somsa uchun yalpiz terishimiz kerak (*ketishadi*).

Sahnaga ikki yigit chiqib keladi.

1- yigit: To'xtasangchi, to'xta, o'zini ko'rdingmi?

2- yigit: Ko'rdim, gapirdim, dardimni bayon qildim.

1- yigit: Xo'sh?

2- yigit: Nima xo'sh, yana indamadi.

1- yigit: Nima deding:

N. Qulabdullayevning qo'shig'i ijro etiladi. O'zbek libosida rus qizi raqs tushadi.

Qo'shiq va raqs «Indamadi».

2- yigit: Yaxshi qiz, isming nima?

Qiz: Anastasiya.

2- yigit: Nima? Rusmisan?

Qiz: Ha, (*yigit qotib turadi*). E, boring-e, (*qiz chiqib ketadi*).

2- yigit (*o'ziga kelib*): Shoshma, Anoraxon, shoshma. (*Orqasidan yugurib chiqib ketadi*).

1- yigit (*orqasidan haholab kulib*): Ajoyib, bu bahor lekin haqiqiy sevgi bahori bo'ldida. Ie, xon kelyaptilar-ku. (*Berkinadi*).

Xurshida qo'lida gul bilan sahnaga chiqib keladi va xalq qo'shiqlaridan to estradagacha bo'lgan qo'shiqlar popurisini ijro etadi.

POPURI.

Estrada bloki bo'ladi. E'lon qilmasdan, navbatma-navbat chiqaveradilar.

Estrada qo'shiqlari.

So'nggi qo'shiqdan keyin sahnaga Buvi chiqib keladilar, qo'llarida sumalak.

Buvi: Qizim Barchinoy, qayerdasan qoqindiq, menga qara.

Barchinoy: Labbay, buvijon!

Buvi: Bor darrov aka, opalaringni, hammani chaqirib kelchi, sumalak pishdi, savob uchun hamma tatib ko'rishi kerak.

Barchinoy: Xo'p bo'ladi, buvijon.

Hamma yig'ilib keladi. Qizlar patnislarda piyolalarga solingan sumalaklarni tarqatadilar.

Buvi: Omonliq-somonliq, ko'chada qolsin yomonliq, yanaga yil Navro'zga eson-omon yetaylik deb, yaxshi niyat qilinglar. Bolalarim, doimo bir-biringizga, katta-kichikka mehr bilan, tabassum bilan, ochiq yuz bilan qaranglar. Qarashda gap ko'p.

Hamma: Xo'p bo'ladi, buvijon!

N. Raxmatovaning «Qarashlar» qo'shig'i kuylanadi.

Hamma harakatda, solo qismida raqqosalar raqsga tushadilar. Qo'shiq so'nggida mushakbozlik tovushlari qo'shiladi.

13- ilova.

«NAVRO‘Z — 2003» bayram ssenariysi

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2003- yil 21- mart
soat 11.00 da.*

Bezatilishi: bahoriy, bayramona.

Sahna ochiq. Chaqiriq musiqasi. Sahna o‘rtasiga karnay ovoziga bir necha bola o‘ynab chiqib kelishadi va navbatma-navbat:

- Bor ekanda yo‘q ekan,
- och ekanda to‘q ekan,
- qarg‘a qaqimchi ekan,
- chumchuq chaqimchi ekan,
- bo‘ri bakovul ekan,
- tulki yasovul ekan,
- g‘oz karnaychi ekan,
- o‘rdak surnaychi ekan,
- toshbaqa tarozibon ekan,
- qurbaqa undan qarzdor ekan.
- Toshkent degan tomonda, «Yalang‘och» daxasida bir «Madaniyat» degan «Obod mahalla» bo‘lgan ekan.
- Mahalla ahli inoq ekan, yoshlari quvnoq ekan, keksalari imonli, ayollari iboli, bolalari idrokli ekan.
- «Obod mahalla» yilida «Obod mahalla» Navro‘zi olam kutish taraddudida ekan.

Abdulla (uzoqqa qarab): Kelyapti, kelyapti, ana, ana u!

Azim: Ko‘ryapman, men ham ko‘ryapman, kelyapti!

Hamma bolalar (zalga qarab): Ana u kelyapti!

Fonogrammada «Navro'z kelibon» qo'shig'i ijro etiladi.

Bolalar uni kuylashadi. 1 qator va naqarot.

Bolalar qo'shiqqa raqs tushayotganlarida, Oqsoqol kirib keladi.

Oqsoqol: Hoy yigitchalar, nima qilyapsanlar?

Bolalar: Bizmi, haligi, haligi...

Oqsoqol: Nima haligi?

Bolalar: Navro'z kelyapti.

Oqsoqol: Bilaman, shu munosabat bilan sizlarga bir vazifa bor.

Oqsoqol qo'shiq boshlaydi. Doira jo'r bo'ladi.

— Eshmat, Toshmat, Gulmat, Qulmat bormi?

— Men, men, men, men.

— Eshmat o'g'li Mamajon!

— Menman, labbay oqsoqol!

— Senga bitta xizmat bor.

— Men tayyorman oqsoqol!

— Mahallani aylaning,

Navro'zga tayyorlaning.

«Obod mahalla»mizni

Hammaga ko'z-ko'z qiling!

— Ho'p, xo'p, xo'p, xo'p!

— Men ham tezda kelaman,

Hammasini ko'raman!

— Ho'p, xo'p, xo'p, xo'p!

— Ha, barakalla!

Madamin: Ketdik bolalar, mahallaga ketdik!

(*Hamma yura boshlaydi*).

Shahriyor: Shoshmanglar, sezyapsizlarmi, ko'klam hidi kelyapti?

Suvlarning sharqirashi, qushlarning sayrashi eshitiladi.

Azim: Ilhom keldi, eshitinglar.

Bahor haqida she'r o'qiydi. Bedana sayrab turadi.

Abdulla: Tabrik uchun so'z institut rektori Aziz Oppoqovich To'rayevga (*chiqib ketishadi*).

Tabrik.

Tabrik tugagach, bolalar chopib chiqib: «Ko'klam», «Ko'klam keldi», deb yugurib chiqib ketayotganlarida G'iyos Boytoyevning «Ko'klamoyim» qo'shig'i yangraydi.

Fotima-Zuhralar raqsga tushadilar.

Shahriyor: Bolalar, bolalar, men topgan yigitlar qo'lidan nima ish kelishini ko'ringlar-a? Mahallamizda shunday yigitlar borligidan fahrlanib ketdim.

Azim: Qani, ko'raylikchi.

Shahriyor: Chalinglar, barchani qoyil qoldiringlar.

Chanqovuz, sibizg'a, qo'shnay, tabloda milliy kuy chalinadi.

Azim: Qoyil, rahmat sizlarga.

Abdulla: Yuring opa, yuring. Bolalar, men Hurriyat opani topib kelyapman. Ular termalardan aytib beradilar.

Terma ijro etiladi.

Madamin: Sanobar opa, bolalar, Qumri xo'la kelinlarini olib kelyaptilar. Bir yo'la xalqqa kelin salom o'tkazib beraqoling. Navro'z-ku!

Sanobar opa: Xo'p bo'ladi-da, ukajonlar. Men bir yo'la 4 ta kelin olib ketdim.

Kelin salom.

Doira chalib chiqib ketishadi.

Abdulla: Bolalar, ana ularni tez aytishlarini ham bir eshitaylik.

Tez aytishlar.

Azim: Endi mahallamizning mana bu mard yigitlarini ko'ring. «Andijon polkasi» raqsi.

Abdulla: Bolalar, o'zimizchi, o'zimiz, hech nima bilmaymizmi, kim aytadi bizni IMF da o'qiydi deb. Kelinglar, qatra xandalar aytu qolaylik.

Qatra xandalar.

Shahriyor: Mahallamizda zamonaviy qo'shiq ijrochilari, qardosh millat vakillari yo'qmi?

Abdulla: Nega bo'lmas ekan, men ularni taklif qilganman. Ana, marhamat.

Estrada qo'shiqlari.

Azim: Abdulla, ayt-chi, orol deganda nimani tushunasan?

Abdulla: Atrofi suv bilan o'ralgan quruqlikni.

Azim: Orolmirzo degandachi?

Abdulla: Mumtoz qo'shiqlar ijrochisi, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, mahallamiz fahri Orolmirzo Safarovni tushunaman.

Shahriyor: Ofarin. Mahallamiz fahri Orolmirzo Safarov.

(«Surating» qo'shig'i raqsi bilan. Qo'shiq tugagach, Oqsoqol kirib keladi).

Bolalar (baravariga): Oqsoqol, Oqsoqol, biz mahallani aylanib chiqdik. Mahalla ahlimiz Navro'zga tayyor.

Oqsoqol: Bilaman, bilaman, hammasini idora derazasidan ko'rib turgan edim. Barakalla, rahmat sizlarga, qani endi hammani chaqiringlarchi. (*Hamma kirib keladi*).

— Muhtaram mahalla ahli. Hammangizga rahmat. Illyim mahallamizga ko'z tegmasin. Ollohning o'zi yomon ko'zlardan asrasin. Mahallamiz inoq-totuv, chunki mahallamizda yaxshi odamlar ko'p. Yaxshi odamlar qancha ko'p bo'lsa, mahalla shunchalik obod bo'ladi.

N. Abdullayevaning «Yaxshi odamlar» qo'shig'i.

Naqarotiga hamma qo'shiladi.

Oqsoqol: Hammangizni Navro'z bayrami bilan tabriklaymiz, obod mahallamizga oshga marhamat.

«NAVRO‘Z — 2004» bayram ssenariysi

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2004- yil 21- mart
soat 11.00 da.*

Bezatilishi: bahoriy, bayramona.

Chaqiriq musiqasi yangraydi. «O‘rik gullaganda» musiqasi. Navro‘z haqida she’r. «Mahallada duv-duv gap» filmidagi «Vals»ga 8 ta qiz raqsga tushadilar.

Suxandon ovozi. Tabrik uchun so‘z institutimiz rektori To‘rayev Aziz Oppoqovichga.

Tabrik so‘zi.

Tabrik tugagach, Fotima-Zuhra Islomovalar «Nola» guruhining «Bayraming muborak, ey aziz yurtim» qo‘shtigiga raqsga tushadilar.

Sahnaga «Toshkentga sayohat» spektaklidagi Boy chiqib kelib, xizmatkorga murojaat qiladi.

Boy: Menga qara, battol, boy otam Toshkentga kelibdilar degin, borib eng yaxshi mehmonxonadan joy tayyorlagin.

Xizmatkor: Boy ota, borsam-u, mehmonxonada joy bo‘lmasachi?

Boy: Nega bo‘lmaydi, zang‘ar, axir boy otam Navro‘zni bayram qilish uchun ataylab Toshkani azimga keldilar deginda.

Xizmatkor: Borsam-u, u yerda Azroildan dars olgan burga-yu kanalar bo‘lsachi?

Boy: Unda sen battol menga «mehr-muruvvat» ko'rsatib attor-u sattordan doru topib kelasan.

Xizmatkor: Borsam-u attor-u sattorda doru bo'lmasachi?

Boy: Yo'q bo'lsa ochiq mozordan bo'lsa ham topasanda.

Xizmatkor: Boy ota, Toshkentga bir kelibsiz, men siznichi Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat instituting yotoqxonasiga joylay qolay, hozir u yerda barcha sharoitlar muhayyo hamda ular ham jannatmakon O'zbekistonning barcha go'shalari kabi Navro'zni bayram qilishmoqchi. Bir yo'la ham mehmon bo'lasiz, ham tomosha qilasiz, ham mehr-muruvvat ko'rasiz.

Boy: Bor ekansan-u zang'ar, O'zbekistonda bayram degin, men roziman, boshla.

Xizmatkor: Yuring tezroq, boy ota, ana, bayram boshlandiyov.

Chiqib ketishadi.

Sahnaga «Folklor- etnografiya jamoalariga rahbarlik» bo'limining yigit qizlari chiqib, «Jirov» aytishuv qo'shig'ini raqsi bilan ijro etishadi.

Ular ketidan shu bo'lim 3- kurs talabasi qo'shiq aytadi.

Boy chiqib keladi.

Boy (xizmatkorga): Hoy, beri kelchi.

Xizmatkor: Labbay, boy ota, bironta kamchiliklar bormu, yaxshi joylashdingizmi?

Boy: Alhamdulillo, bilasanmu, birorta g'azal yoki she'rlardan yo'qmi, mana bu kabi. (*E. Vohidovning «Qaro qosh» g'azalini o'qiydi*).

Xizmatkor: Tushundim, yuringchi, mana bularni bir ko'ringchi.

1- kurs «Ommaviy bayramlar rejissurasi» bo'limi talabalari barchasi B harfdan boshlanadigan hajviy matnni — B.B.B. ni ijro etadilar.

Ular ketidan XA va RAR bo‘limi 1- kurs talabasi Mahmud Ochilov «Mavrigi» ni raqsi bilan ijro etadi.

Xizmatkor: Boy ota, boy ota, mana bu el ardoqlagan san’atkorlarni ko‘ring.

Xurriyat Isroilova, Sanobar Karimova, Xayrulla Lutfullayevlar avval 1 kupletdan, so‘ng birga sho‘x qo’shiq-yalla ijro etadilar.

Boy: Ofarin, borakallo. Senga yana bitta vazifa bor.

Xizmatkor: Eshitaman, boy ota.

Boy: Kelayotganimda evaram «Es, es» degan qo’shiqlaring bormi, shularni ham ko‘ring degan edi.

Xizmatkor: Estrada qo’shiqlari bor, boy ota, endi, boy ota, o’zingiz boshlab berasiz-da.

Boy: Mayli, Arabistonga sayohatga borganimda o’rgangan edim.

Arabcha qo’shiqqa 2 kplet o‘ynab beradi.

Estrada qo’shiqlari.

Estradan so‘ng.

Boy (xursand): Beri kel, ofarin, hammani chaqir, mana buni bayram desa bo‘ladi.

Xizmatkor: Boy ota, yana bir chimdim bor.

Hamma chiqib kelayotganda uchta doirachi chiqib usullar ijro etishadi va unga Xumora Ixtiyorova, Ra’no Bo’riyeva, Nasiba Abrayqulovalar raqsga tushadilar. Hamma chapak chalib turadi.

Boy: Ey, borakallo, haqiqatan ham dam oldim, bayramni tomosha qilib, butun O’zbekistonni ko‘rdim, bu madrasaning bosh mudarrisiga, domla-yu otin oyilariga, mullavachchalariga ko‘z tegmasin. Jannatmakon yurtimiz tinch bo‘lsin.

«Shahzod» guruhining «Jannat o‘lkam» qo’shig‘i naqarotiga Fotima-Zuhralar raqsi.

Final «O’rik gullaganda»ning avji.

«NAVRO'Z — 2005» bayram ssenariysi

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2005- yil 21- mart
soat 11.00 da.*

Bezatilishi: bahoriy, bayramona.

Sahna ochiq. Chorlov musiqasi yangraydi.

T. Qodirovning «Fasli navbahor o'ldi» qo'shig'idan parcha. Fonida Navro'z haqida she'r o'qiladi. «Maftuningman» filmidan «Maftun bo'ldim» qo'shig'iga 6 ta qiz raqs tushadilar.

Suxandon ovozi. Tabrik uchun so'z institut rektori To'rayev Aziz Oppoqovichga.

Tabrik tugagach, yigitlar «Tayoqlar bilan o'yin» raqsiga tushadilar.

Sahnaga «Toshbolta oshiq» spektaklidagi Toshbolta chiqib keladi.

Toshbolta oshiq: Tavbangdan ketay, bu yigitlarning chaq-qonligini qaraya, yoshlik bir boshqada.

Barakalla, rahmat, umrlaring uzoq bo'lsin. Ey, rahmatlik xotinim Qumri shu Teshavoyni tug'di-yu, o'ldi.

Shundan keyin uylanmayman deb o'zimga-o'zim so'z bergandim.

Lekin yolg'izlik yomon ekan. Shu Risolat parini ko'rdim-u xayolim yovvoyi kaptardek uchdi-yu ketdi. Voy u kishining amrikon mahsi-kavushlarini kiyib, g'arch-g'urch, g'arch-g'urch qilib yurganlarini ko'rsangiz, voy dod, baq-baqalaringdan akang (*qo'shiq aytadi*).

Quralay ko'z, quralay, tuynugingdan mo'ralay,
Sen yallo aytganingda, ohangiga yo'rg'alay.
Aylanay ho, o'rgilay, o'rgilay ho, aylanay.

Qani bir taqillatib ko'raychi zora uyda bo'lsalar, (*chaqiradi*).
Xoja aka, Xoja aka.

Ichkaridan Risolat parining «Kim» degan tovushi eshitiladi.

Toshbolta: Men, bu menman, haligi, iye, shoshganimdan o'zimning ismim esimdan chiqib qoldiku, ha, Toshboltangizman.
Risolat pari chiqib keladi.

Risolat pari: Keling Toshbolta aka, qaynonangiz suygan ekanlar, achchiqqina mastava tayyorlab qo'ygan edim.

Toshbolta: Yo'q, rahmat pari, qornim to'q, kelaturib sholg'om sho'rva ichib kelgan edim. Pari, men yana haligi masala bilan kelgan edim, shu, ikkalamiz bir yostiqqa bosh qo'ysak?

Risolat pari: Toshbolta aka, bir shartim bor, meni shunday joyga olib boringki, ko'nglim tog'dek ko'tarilsin, o'shanda o'ylab ko'raman.

Toshbolta (*shoshib*): Men sizni Navro'z sayliga olib boraman, aytganingiz bo'ladi, arg'amchiqlarda uchiraman.

«Quralay ko'zni» aytib chiqib ketishadi.

«Arg'amchiq» qo'shig'ini aytib, sahnaga yigit-qizlar chiqib kelishadi.

«Surxon - Alp» guruhi.

«Oy pari»

Qo'shiq.

«Andijon polkasi» raqsi. Qizlar guruhi.

Toshbolta bilan Risolat pari chiqib kelishadi.

Toshbolta: Qalay pari, sizga ma'qul kelyaptimi?

Pari: Hozircha yomon emas.

Toshbolta: Aytishlaricha saylga hozirgi yoshlarga juda ma'qul keladigan zamonaviy qo'shiq ijrosi yulduzлari kelishganmish. Yuring, biz ham yosharaylik.

Estrada qo'shiqlari.

Xit-parad (o'xshatish, fonogrammada «Shahzod» guruh, Lola, Tohir Sodiqov, Yodgor Mirzajonov, Gulsanam Mama-zoitova).

Ochilov Mahmud.

Duet.

Ruscha raqs.

Sobir Imomaliyev.

Orolmirzo Safarov, Xumora Ixtiyorova.

Orolmirzo va Xumora yallasining so'nggi kupletiga hamma chiqib keladi, qarsak chalib turadi. Toshbolta bilan Pari ham. Yalla tugagach:

Toshbolta: Risolat pari, xo'sh, nima deysiz? Ko'nglingiz ko'tarildimi? Endi rozilik berasizmi?

(*Pari jim*).

Orolmirzo: Onaxon, shunday odamga rozilik bering endi. To'ylaringizda o'zim xizmat qilaman.

Risolat pari (*uyalib*): Sizlar iltimos qilgach, shunday yigitga yo'q deb bo'ladimi. Roziman.

Pariga oq ro'mol, Toshboltaga to'n tashlanadi. Orolmirzo Safarov «To'ylar muborak» qo'shig'ini aytadi. Hamma o'yinga tushadi. Bayram tantanasi «Nola» guruhining «Bayraming muborak» qo'shig'i bilan tugaydi.

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT MADANIYAT INSTITUTIDA TASHKIL ETILGAN «SURXON-ALP» FOLKLOR GURUHI IJODIY KECHASINING SSENARIYSI

*Abdulla Qodiriy nomidagi
Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

*2004- yil 12- aprel
soat 13.00 da.*

Parda yopiq. Uzoqlardan sibizg'a ovozi eshitiladi. U borgan sari balandlashadi. Sahnaga 2 ta boshlovchi chiqib keladi. Sibizg'a ovozi ostida, aynan Surxondaryo vohasini ko'rayotgandek uzoq-uzoqlarga tikiladi. Sibizg'a ovozi asta pasayadi.

1- boshlovchi: Surxondaryo deganda biz O'zbekistonning eng go'zal maskanlaridan birini ko'z oldimizga keltiramiz. U o'zining xushmanzara tabiatni, purviqor tog'lari, mehmondo'st odamlari, og'zingizda mazasi qoladigan tandir go'shtlari-yu, rang-barang san'ati bilan ajralib turadi.

2- boshlovchi: U yerdan at-Termiziyyedek allomalar, Alpo-mishdek kuragi yerga tegmagan polvonlar, elga mashhur baxshilar, xalq og'zaki ijodiga, folkloriga mehr qo'ygan, uni asrab- avaylaydigan, mohirona ijro etib xalqqa manzur qila oladigan jonkuyar, fidoyi, yuragida o'ti bor Sirojiddin Fayziyev, Fazliddin Mahmatqulovdek o'g'lonlar yetishib chiqqan.

1- boshlovchi: Surxondaryo va Qashqadaryo viloyatidan kelib tahsil olayotgan yigit-qizlardan tashkil topgan «SURXON-ALP» folklor guruhi qatnashchilari bilan tanishing:

Boshlovchilar navbatma-navbat ishtirokchilar nomini o'qiydilar.

1- boshlovchi: «SURXON-ALP» folklor guruhi ijodiy kechasini e'tiboringizga havola etamiz. «O'zbekiston» qo'shig'i. Sirojiddin Fayziyev va Fazliddin Mahmatqulovlar ijro etadilar.

1. «O'zbekiston» qo'shig'i.

Boshlovchilarning ismi Jalol va Jamshid.

Jalol: Jamshidbek, qizlarning go'zalligini namoyon etuvchi nima?

Jamshid: Qizlarning go'zalligini namoyon etuvchi — bu QOSH.

Jalol: Barakalla. Ana shu qoshni yanada go'zallashtiruvchi nima?

Jamshid: Yanada go'zallashtiruvchi — bu O'SMA.

Jalol: Yana bitta barakalla. Qoshlariga o'sma qo'ygan eng go'zal qizlar qayerda?

Jamshid: Qoshlariga o'sma qo'ygan eng go'zal qizlar — SURXONDARYODA.

Jalol: Folklor termalaridan.

2. «Qoshlariga o'sma».

Jamshid: «Yovvoyi tanovor». Xalq so'zi, xalq kuyi.

Dastur mehmoni Kamol Erniyozov.

Jamshid: Jaloliddin, sevgan qizingizni nima deb erkalaysiz?

Jalol: Hammani oldida qanaqa bo'larkin?

Jamshid: Tortinmang, aytavering.

Jalol: Asalim, shakarim, jonim. Ha, o'zingizchi, o'zingiz nima deb erkalaysiz?

Jamshid: Menmi, men hammasini bitta qilib «Suluvjon» deb erkalayman.

Folklor termalaridan.

3. «Suluvjon».

Jalol: Jamshidbek, sevgan qizingiz bilan qayerda tanishgansiz?

Jamshid: Menmi, men Navro'z bayramida.

Jalol: Ha yomonsiz, Navro'z bahona bo'lib, a?!

Jamshid: Diyordi g'animat (*kulishadi*).

Jalol: Folklor termalaridan

4. «Navro'z bahona bo'lsin».

Jalol va Jamshid sahnaga birga chiqadilar.

Jalol (*Jamshid endi gapirmoqchi bo'lganda, chaqqonroq*): Endi navbat badiiy so'z ustasi, dasturimiz mehmoni Jamshidbek Normatovga.

5. Hajviy chiqish.

Jamshid: Jaloliddin, shu Surxondaryoda bir ajoyib qo'shiq bor edi, eslolmayapman-da.

Jalol: Qo'shiq nima haqida edi?

Jamshid: Nima haqida bo'lar edi, qizlar haqida-da, nima edi-ya, hoy, parimidi?

Jalol: Hoy pari emas, oy pari bo'lsa kerak?

Jamshid: Ha, ha, xuddi o'zi, folklor termalaridan

6. «Oy pari».

Jalol: Jamshidbek, Surxondaryo yigitlarini juda sho'x bo'ladi deyishadi-a?

Jamshid: Yerga ursangiz ko'kka sakraydi.

Jalol: Qayerdan bilasiz?

Jamshid: Siz ularning «Yaqqu-yaqqu» raqslarini ko'rsangiz o'zingiz ham tan berasiz.

Jalol: folklor termalaridan

7. «Yaqqu-yaqqu».

Jamshid: «Munojot». Dasturimiz mehmoni Feruza Mahmudova.

Jamshid: Jaloliddin, dumaloq shakl nima deb ataladi?

Jalol: Aylanana.

Jamshid: Ana shu aylanani Surxondaryoda nima deb atashadi?

Jalol: Aylanani Surxondaryoda chiralay deb atashadi.

Jamshid: Ofarin, xuddi o'sha «Chiralay» deb ataluvchi raqs-larni kim ijro etadi?

Jalol: Yuragida o'ti bor yigit pirlari.

Jamshid: Surxondaryo folklor termalaridan

8. «Chiralay».

9. «Jikta pira».

So'nggi raqs ijro etilgach, barcha ishtirokchilar sahnada qolishadi. Sibizg'a ovozi jaranglaydi va barcha ijro etilgan sara qo'shiqlardan bir oz-bir ozdan popuri ijro etiladi va hamma sho'x ohangga raqs tushib chiqib ketadi.

Parda yopiladi

1- KURS TALABALARI ORASIDAN ISTE'DODLILARNI KASHF ETISHGA BAG'ISHLANGAN BAYRAM SENARIYSI

*Abdulla Qodiriy nomidagi
oktabr*

2006- yil 31-

*Toshkent Davlat Madaniyat
instituti.*

soat 11.00 da.

1- boshlovchi: Assalomu alaykum, aziz ustozlar, hurmatli talabalar!

2- boshlovchi: Assalomu alaykum, tadbir qatnashchilar!

1- boshlovchi: Tengdoshlarimiz va institutimiz talabalarining o'qishlarida omad, muvaffaqiyat tilaymiz! Barchaga xayrli kun!

2- boshlovchi: Bizga saboq va ta'lif berishda o'zlarining bor mehnatlarini ayamayotgan ustozlarimizga esa bu sharaflı va shu bilan bir qatorda mas'uliyatli kasblarida rivoj tilaymiz.

1- boshlovchi: Hush kelibsiz!

2- boshlovchi: Zilola, endi sekin maqsadga o'tsak ham bo'lar-a?

1- boshlovchi: Ha, men ham shu fikrdaman.

2- boshlovchi: Demak, bizning bu davraga yig'ilishimizdan maqsad institutimizning 1- kurs talabalari orasidan iste'dodlilarini kashf etishdir.

1- boshlovchi: Suqrot «insoning dilida quyosh yashirin bo'ladi, uning nur sochishiga imkon beringlar», degan edi. Biror- bir narsa amalga oshishi uchun unga imkoniyat va keng yo'l ochilishi kerak.

Xuddi shu jihatlarni e'tiborga olib, 1- kurs talabalari orasidan qobiliyatlilarini kashf etishga bag'ishlangan mana shunday tadbirlar ayni muddaodir. Buning uchun biz bu davrani tashkil etgan mutasaddi insonlarga o'z minnatdorchiligidimizni bildiramiz.

2- boshlovchi: Bizning institut miqyosidagi tadbirlarda ilk bor ishtirok etishimiz va hozir e'tiboringizga havola etiladigan chiqishlarning aksariyati yosh iste'dodlar ijodidandir.

1- boshlovchi: Shu sabab bizda ozgina hayajon va qaysidir ma'noda xavotir ham bo'lishi tabiiy. Bularni, ayni paytda, tomoshabin bo'lib o'tirgan siz talabalarning, ustozlarimizning beradigan baholariga va e'tiborlariga havola qilamiz.

2- boshlovchi: Keling bo'lmasa, Zilola, parda ortida ishtirokchilarimiz kutib qolishdi, ularni kuttirish yaxshi emas, shuning uchun kechamizning asosiy qismini ochiq deb e'lon qilsak.

1- boshlovchi: Judayam yaxshi, unda an'anaviy tarzda biz sahnaga sozandalarimizni taklif etamiz.

Sozandalar o'z joylarini egallaydilar.

Mana ular o'z o'rinalarini egallashdi, endi sahnaga ijrochini taklif etamiz.

«Qo'ygay». Hamid Olimjon she'ri, Yunus Rajabiy musiqasi.

«Kasbiy pedagogik ta'llim» fakulteti talabasi Nasiba Bo'ronova ijro etadi.

2- boshlovchi: «Janon ko'rinxur». Nizomiy she'ri, Tolibjon Sodiqov musiqasi. «Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti talabasi Sardor Bekmurodov ijro etadi. Jo'rnavoz Oksana Demidova.

1- boshlovchi: «Davraga tushgan go'zal». «Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti talabasi Behzod Shirinxonov kuylaydi.

2- boshlovchi: Raqsida «Kasbiy pedagogik ta'llim» fakulteti talabasi Madina Nurmuhamedova.

1- boshlovchi: «Yovvoyi tanovor». Xalq kuyi. Tanburda «Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti talabasi Shuhrat Mamedov ijro etadi.

2- boshlovchi: «Daryo toshqin». Xalq so'zi, xalq kuyi.

«Kasbiy pedagogik ta'llim» fakulteti talabasi Dilorom Sidiqova va «Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti talabasi Akbarali Xoldorov ijro etadilar.

1- boshlovchi: Endi sahnaga «Ijtimoiy madaniy faoliyat» fakulteti talabalarini taklif etamiz. Ular rep yo'naliishidagi qo'shiqni ijro etadilar. Qo'shiq nomi «Toshkent».

2- boshlovchi: «Tanbur». Mahtumquli g'azali, xalq kuyi.

«Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti talabasi Sherli Halimov ijro etadi.

1- boshlovchi: Badiiy o'qish. «Shunchaki». Halima Xudoyberdiyeva she'ri.

Kutib oling, sahnada «Ijtimoiy madaniy faoliyat» fakulteti talabasi Zilola Baratova.

2- boshlovchi: «Yor etma» estrada qo'shig'i.

«Kutubxona axborot faoliyatini boshqarish» fakulteti talabasi Umid Mamatov ijro etadi, raqsida «Kasbiy pedagogik ta'lif» fakulteti talabasi Hilola Axmonova.

1- boshlovchi: Endi esa navbat «Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti talabasi Murtazo Begimqulovga. U g'ijjakda «Uchrashuv» kuyini ijro etadi.

2- boshlovchi: «Aylagach». Navoiy g'azali, xalq kuyi.

«Kasbiy pedagogik ta'lif» fakulteti talabasi Xumora Rahmatullayeva ijro etadi.

1- boshlovchi: «Ijtimoiy madaniy faoliyat» fakulteti talabasi Sayyora Nuriyevadan ukraincha qo'shiq eshitamiz. Marhamat, kutib oling.

2- boshlovchi: «Xalq badiiy ijodiyoti» fakulteti talabalari Dildora G'ofurova va Jamol Baqoyev ijrosida bir dilbar qo'shiqni tinglaymiz, raqsida Oyimjon Sobirova.

1- boshlovchi: Mana aziz yoshlar, qadrli ustozlar. Siz bugun institutimizning 1- kurs talabalari orasidan iste'dodlilarini kashf etishga bag'ishlangan bayram dasturini tomosha qildingiz.

2- boshlovchi: Bayram dasturimizni yakunlar ekanmiz, barchangizga a'lo kayfiyat, ko'tarinki ruh tilaymiz. Yoshlikning unutilmas lahzalari barchangizga yor bo'lsin, azizlar!

«Bu yoshlik» qo'shig'i birgalikda ijro etiladi.

XULOSA

Teatrlashtirilgan konsertni sahnalashtirish murakkab, keng miqyosli, ko‘p kuch talab qiladigan jarayondir. Uning muvafaqiyatli chiqishi uchun rejissyor teatrlashtirilgan konsertdagি barcha holatlarni, jarayonlarning barchasini xotirasida saqlab qolishi zarur. Bu borada sahnalashtirayotgan rejissyorga, birinchi navbatda, partitura yordamga keladi. Barcha ijodiy jarayon qog‘ozga tushiriladi.

Teatrlashtirilgan konsertning rejissyorlik partiturasida konsert qanday nomerlardan tashkil topgani, bularning ketma-ketligi, qancha vaqt davom etishi, jonli ijromi yoki fonogrammami, qaysi nomerdan keyin parda ochiladi yoki qayerda yopiladi, qayerdan nur, chiroq beriladi, xullas, barchasi qog‘ozga tushiriladi. Partitura konsertning o‘zagi, o‘ziga xos grafigidir.

Partituraning nusxalari barcha xizmatchilarga tarqatiladi. Bu ularga qulaylik yaratadi.

Demak, xulosa qilib aytganda, birinchidan:

- har qanday konsert asosini nomer tashkil etadi;
- nomer o‘z holicha mavjud bo‘lishiga qaramay, o‘zining badiiyligini faqat konsertdagina namoyish qila oladi;
- konsert kompozitsiyasi (nomerning ketma-ketligi bo‘yicha ko‘rilishi) yillar davomida ishlab chiqilgan amaliy konsertlarga bo‘ysunib, turli janrdagi nomerlarning tempo-ritmi rivojiga ko‘riladi.

Teatrlashtirilgan konsert va estrada rejissyori qanday xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak?

Qanday xususiyatlар uning professional darajasini belgilab beradi?

U ma'lum darajada targ'ibot va tashviqot ishlarning nazariyasi va amaliyotini, psixologiyani, rejissura, musiqa, adabiyot, tarix, estrada va folklor janrlarini, teatrlashtirishni, tashkiliy-ma'muriy ishlarni olib borishni egallagan bo'lishi kerak.

«Ijod — avvalo ma'naviy va jismoniy tabiatning to'liq jamlanishidir. U bundan tashqari tana va fikrni, aqlni, irodani, hissiyot, xotira va tasavvurni qamrab oladi» degan edi K.S. Stanislavskiy.

K.S. Stanislavskiyning bu iborasi, asosan, aktyorlarga xosdir. Aktyor qalbida bitta obrazni jo qilgan bo'lsa, teatrlashtirilgan konsert rejissyor o'nlab, yuzlab obrazlarni o'z qalbiga jo qilgan bo'lishi kerakligini ko'rib turibmwiz.

Sahnalashtirayotgan rejissyor ma'muriy-tashkiliy ishlardan o'zini olib qochmasligi kerak. Bu ishdagi tartib, ya'ni o'nlab turli tizimlarda xizmat qilayotgan odamlarni qovushtira bilish — repititsiyadan tortib to yakuniy natijagacha bo'lgan vaqtida o'zining ijobjiy samarasini beradi.

VI. Nemirovich-Danchenkoning «rejissyor-tashkilotchi» iborasi teatrlashtirilgan konsert rejissyoriga tegishlidir. Chunki u har doim o'z teatrini yangitdan boshlaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. *Karimov I.A.* O'zbekiston: Milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, ma'lakalar. T., «O'zbekiston», 1993.
2. *Karimov I.A.* Bizdan ozod va obod vatan qolsin. T., «O'zbekiston», 1994.
3. *Karimov I.A.* Ma'naviy yuksalish yo'lida. T., «O'zbekiston», 1998.
4. *Karimov I.A.* Biz kelajagimizni o'z qo'llimiz bilan quramiz. T., «O'zbekiston», 1999.
5. *Вершковский Э.В.* Режиссура массовых клубных представлений. ЛГИК, 1977.
6. *Генкин Д.М.* Массовые праздники. М., «Просвещение», 1975.
7. *Dushamov J.* Ommaviy bayramlar rejissurasi. T., 2003.
8. *Захова Б.Е.* Искусство актёра и режиссёра. М., 1963.
9. *Мейрхольд В.Е.* Статьи, письма, речи, беседы. М., 1968.
10. *Nosirova A. M.* Jonli so'z san'ati asoslari. T., 2004.
11. *Raxmonov M.R.* O'zbek teatri. T., 1975.
12. *Станиславский К.С.* Собр. соч. М., 1954—1961

13. Силин А. Работа режиссёра при постановке на нетрадиционных сценических площадках. 1, 2, 3, 4 части.
14. Товстянов Г.А. О профессии режиссёра. М., «Искусство», 1968.
15. Туманов И.М. Режиссура массового праздника и театр.
16. Shodiyev B. Navro‘z bayramlari. T., 2004.
17. Эфрос А.В. Профессия режиссёр. М., «Искусство», 1979.
18. Qodirov M.X. O‘zbekiston xalqlari tomosha san’ati. T., 1981.
19. Qodirov M.X. Sahnamiz lochinlari. T., 1982.
20. Qoraboyev U.H. Ommaviy tadbirdilar. T., «O‘qituvchi», 1991.
21. Qoraboyev U.X. O‘zbekiston bayramlari. T., 2004.

M U N D A R I J A

Kirish	3
Teatrlashtirilgan konsertni tashkil etishda rejissyorning vazifalari	5
Ssenariy — teatrlashtirilgan konsert asosi	7
Ssenariy rejasи	9
Rejissyor - dramaturg	11
Konsert turlari	12
1- ilova. Termiz shahrining 2500 yilligiga bag'ishlangan teatrlashgan tomosha ssenariysi.....	15
2- ilova. Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat madaniyat institutining 30 yilligi ssenariysi.....	25
3- ilova. «O'qituvchi va murabbiylar kuni» bayram ssenariysi..	32
4- ilova. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Xumora Ixtiyorovaning ijodiy kechasi ssenariysi.....	36
5- ilova. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist Axmadjon Dadayev ning ijodiy kechasi ssenariysi	40
6- ilova. O'zbekiston Akademik Milliy teatrining ochilishi munosabati bilan o'tkaziladigan tantanalar tomoshasi ssenariysi.....	43
7- ilova. Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat madaniyat instituti «Rejissura» kafedrasi ijodiy-hisobot tomoshasining ssenariysi....	49
8- ilova. Matniyoz Yusupovning 80 yilligiga bag'ishlangan xotira kechasi.....	60
9- ilova. Muso Toshmuxammad o'g'li Oybek tavalludining 100 yilligiga bag'ishlangan adabiy-badiiy kecha ssenariysi.....	63
10- ilova. «Tanbur nolasi va dutor sehri»nomli konsert spektakl ssenariysi	73

<i>11- ilova.</i> «NAVRO'Z—2001» bayram ssenariysi.....	80
<i>12- ilova.</i> «NAVRO'Z—2002» bayram ssenariysi.....	85
<i>13- ilova.</i> «NAVRO'Z—2003» bayram ssenariysi.....	89
<i>14- ilova.</i> «NAVRO'Z—2004» bayram ssenariysi.....	93
<i>15- ilova.</i> «NAVRO'Z—2005» bayram ssenariysi.....	96
<i>16- ilova.</i> Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat madaniyat institutida tashkil etilgan «SURXON-ALP» folklor guruhi ijodiy kechasining ssenariysi.....	99
<i>17- ilova.</i> 1- kurs talabalari orasidan iste'dodlilarini kashf etishga bag'ishlangan bayram ssenariysi.....	103
Xulosa.....	106
Adabiyotlar ro'yxati	108

**HUSAN TOHIROVICH
MIRPO'LATOV**

**OMMAVIY BAYRAMLAR
REJISSURASI**

Oliy o'quv yurtlari uchun o'quv qo'llanma

Muharrir Ra'no Azimova

Badiiy muharrir Alyona Delyagina

Texnik muharrir Yelena Tolochko

Musahhih Mahmuda Usmonova

Kompyuterda sahifalovchi Dilnoza Mansurova

Bosishga ruxsat etildi 29.07.2008. Bichimi 60×90^{1/16}, Tayms TAD garniturasi. Shartli b.t. 7,0. Nashr b.t. 5,6. Shartrnomalar № 53—2008. 500 nusxada. Buyurtma № 544.

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligining Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. 100129, Toshkent, Navoiy ko'chasi, 30- uy.

«Shoakbar» xususiy ilmiy ishlab chiqarish korxonasi. 100031, Toshkent, To'g'on Rejametov ko'chasi, 1a.

**85.3(50')
M53**

Mirpo'latov H.T.

Ommaviy bayramlar rejissurasi: Oliy o'quv yurtlari uchun o'quv qo'llanma/ H.T. Mirpo'latov; Mas'ul. muhar. N. Qosimov; O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta-maxsus ta'lif vazirligi. - Toshkent: Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2008. -112 b. - ISBN 978-9943-05-163-8: B.s.

BBK 85.3(50')

*Cho'lpón nomidagi
nashriyot-matbaa ijodiy uyi*

ISBN 978-9943-05-163-8

9789943051638